

23.6.2004

Jakelussa mainituille

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO
HALLINNONALAN YKSIKÖIDEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSISTÄ JA
TOIMINTAKERTOMUKSISTA**

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaa oheisena yksityiskohtaiset kannanotonsa hallinnonalan virastojen, laitosten, sopimusyhteisöjen ja rahastojen vuoden 2003 tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista.

Ministeriö toteaa, että hallinnonalan yksiköiden toiminta on kokonaisuudessaan hyvin linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa.

Hallinnonalan virastojen, laitosten ja sopimusyhteisöjen toiminta on ollut tavoitteellista ja tuloksellista ja niille tulossopimuksissa asetetut tulostavoitteet ovat toteutuneet varsin hyvin. Yksiköissä käytetyt tuloksellisuuden raportoinnin perusteet ovat pääosin ohjauksen ja tulostavastuun kannalta asianmukaiset. Ministeriö korostaa tulostavastuun erityisesti ministeriön strategiassa määriteltyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista.

Hyvänä pidetään Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen työtä vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi, mistä on ollut hyötyä laajemminkin valtionhallinnossa. Myös Teknologian tutkimuskeskus on tuottanut runsaasti mallikelpoista vaikuttavuustietoa. Matkailun edistämiskeskuksen raportointi on puolestaan kehittynyt aiempaa paremmin yksikön toimintaa kuvaavaksi. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että TE-keskuksille asetetut yleiset strategiset vaikuttavuustavoitteet (työllisyysaste ja bruttokansantuote) eivät toteutuneet kaikkien TE-keskusten alueilla. Nämä kuvaavat yleistä alueiden kehitystä, joihin TE-keskukset vaikuttavat vain osaltaan. TE-keskukset saavuttivat välittömästi niille asetetut tavoitteet. Valtion teknillistä tutkimuskeskusta kehoitetaan puolestaan ryhtymään toimiin kansainvälistä kilpailukykyään koskevien strategisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Ministeriö katsoo, että vaikka tulostavoitteet ja niiden mittaaminen ovat kehittyneetkin myönteisesti, on hallinnonalan edelleen sekä konkretisoitava tavoitteita että pystyttävä mittaamaan ja arvioimaan niiden toteutumista aiempaa kriittisemmin. Tulostavastuun ja tilivelvollisuusuudistuksen vaatimuksena on, että jatkossa tuloksellisuuskriteerit jaotellaan yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin ja toiminnallista tuloksellisuutta koskeviin tavoitteisiin (toiminnallinen tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta sekä henkilöstön voimavarojen hallinta ja kehittäminen). Uudistetun talousarvioasetuksen mukaisesti yksiköiden on järjestettävä kirjanpitoa lisäksi toimin-

23.6.2004

nan tuloksellisuuden seuranta siten, että sen kautta tuotetaan taloudellisella ja luotettavalla tavalla yksikön ohjauksessa tarvittavat olennaiset tiedot sekä tilinpäätös- ja toimintakertomustiedot.

Hallinnonalan yksiköiden panostaminen henkilöstön hyvinvointiin ja osaamiseen on ollut pääsääntöisesti mallikelpoista. Erityisen hyvänä pidetään Turvatekniikan keskuksen ja Energiamarkkinaviraston panostusta henkilöstä osaamiseen ja työhyvinvointiin. Ministeriö pyrkii jatkossa luomaan nykyistä yhtenäisempiä tapoja hallinnonalan henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittämisen esittämiseen.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antaa vuosittain tilivirastoja koskevan tilintarkastuskertomuksen, jossa tarkastus kohdistuu tilinpäätökseen, sen pohjana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säädösten noudattamiseen. Vaikuttavuustietoja ei käsitellä VTV:n tilintarkastuskertomuksissa ollenkaan. Tilivirastojen on ilmoitettava VTV:lle 16.8. mennessä ne toimenpiteet, joihin on ryhdytty ilmoitusvelvollisuuden johdosta havaittujen epäkohtien korjaamiseksi. Selvitykset tulee lähettää samaan määräpäivään mennessä myös kauppa- ja teollisuusministeriöön.

VTV:n vuotta 2003 koskevien kertomusten yhteenvetona voidaan todeta, että kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan yksiköiden tilinpäätöstä, tuloksellisuutta ja sisäistä valvontaa koskevat tiedot ovat pääosin olleet luotettavia ja riittäviä. VTV:n kertomuksissa on esitetty tarkastushavaintoja ja kehittämistarpeita, joiden osalta kauppa- ja teollisuusministeriö edellyttää tilivirastoilta riittäviin toimenpiteisiin ryhtymistä. Erityisesti TE-keskusten tulee kehittää muuta laskentatoimea siten, että se tuottaa sisäisen johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät tiedot suoritteiden määrästä, laadusta ja kustannuksista sekä maksullisen toiminnan kannattavuudesta ja niiden kehityksestä.

VTV:n vuodelta 2003 antamien laillisuusmuistutusten ja ilmoitusvelvollisuuksien määrä on laskenut vuotta aiemmasta. Ministeriö kuitenkin toteaa, että valitettavan useassa tapauksessa VTV on huomauttanut samasta asiasta yksikköä jo vuotta aikaisemminkin, ja kehottaakin yksiköitä aloittamaan toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi.

Mauri Pekkarinen
Kauppa- ja teollisuusministeri

Erkki Virtanen
Kansliapäällikkö

23.6.2004

LIITTEET	Yhteenveto virastojen ja laitosten tilintarkastuskertomuksista vuodelta 2003 Yksikkökohtaiset tilinpäätöskannanotot vuodelta 2003
JAKELU	Teknologian kehittämiskeskus Valtion teknillinen kehittämiskeskus Geologian tutkimuskeskus Kuluttajatutkimuskeskus Turvatekniikan keskus Mittatekniikan keskus Patentti- ja rekisterihallitus Kilpailuvirasto Kuluttajavirasto Kuluttajavalituslautakunta Matkailun edistämiskeskus Energiamarkkinavirasto Huoltovarmuuskeskus Työvoima- ja elinkeinokeskukset Finpro ry Keksintösäätiö Suomen Standardisoimisliitto SFS Invest in Finland -säätiö Huoltovarmuusrahasto Valtion ydinjätehuoltorahasto Valtiontakuurahasto
TIEDOKSI	Ministeriön osastot ja yksiköt Valtiovarainministeriö Valtiontalouden tarkastusvirasto

23.6.2004

**YHTEENVETO VIRASTOJEN JA LAITOSTEN TILINTARKASTUKERTOMUKSISTA
VUODELTA 2003**

Oheinen yhteenveto on laadittu Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tekemien kauppaja- ja teollisuusministeriön hallinnonalan yksiköitä koskevien tilintarkastuskertomusten pohjalta.

Yhteenvedossa on listattu VTV:n tarkastuskertomuksissa esiin tulleet laillisuusmuistutukset ja ilmoitusvelvollisuudet. Laillisuusmuistutus annetaan silloin, jos yksikkö ei ole toiminnassaan noudattanut talousarviolakia tai -asetusta. Useana vuonna ilmentyneestä epäkohdasta, jota ei ole VTV:n huomautuksesta huolimatta korjattu, voidaan antaa ilmoitusvelvollisuus. Ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa kirjallista selvitystä niistä toimenpiteistä, joihin epäkohdan korjaamiseksi on ryhdytty. VTV voi antaa myös ministeriölle ilmoitusvelvollisuuden hallinnonalan yksikössä todetuista epäkohdista, jos niitä ei ole korjattu.

Kauppaja- ja teollisuusministeriö yhtyy VTV:n näkemyksiin ja edellyttää hallinnonalan yksiköiltä toimenpiteitä niiden johdosta. Myös ministeriö itse ryhtyy toimenpiteisiin ministeriötä koskevien tarkastushavaintojen johdosta, joita ovat laskentatoimen kehittäminen talousarvioasetuksen 55 §:ssä asetettuja vaatimuksia vastaavaksi sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittämiseksi tilinpäätöksessä.

Sopimus- ja valtionapuyhteisöt, rahastot sekä Huoltovarmuuskeskus eivät kuulu VTV:n säännöllisen tarkastustoiminnan piiriin, joten ne ovat tämän tarkastelun ulkopuolella.

Laillisuusmuistutukset

Virasto, laitos, rahasto, valtionapu- tai sopimusyhteisö	VTV:n lausuma
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	Pitkäkestoisten projektien suoriteperusteisuus ei ole toteutunut talousarvioasetuksen 42 d §:n edellyttämällä tavalla.
TE-keskukset	Talousarviolain keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta 15 § 2 momentin edellyttämää maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta- ja vuosituloksen esittämistä.
Pohjanmaan TE-keskus	Talousarviolain vastainen valtuuden käyttö (0,4 milj. euroa) momenteilta 26.98.61 (Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin) ja 34.05.62 (EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työministeriön osalta).
Varsinais-Suomen TE-keskus	Bruttobudjetoidulle talousarviomomentille 34.07.63 (Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto) tuloutettu talousarvion vastaisesti ennakon palautuksia (noin 4 000 €).

23.6.2004

Ilmoitusvelvollisuudet

Virasto, laitos, rahasto, valtionapu- tai sopimussyhteisö	VTV:n lausuma
Kauppa- ja teollisuusministeriö	Toimenpiteet ministeriötiliviraston laskentatoimen kehittämiseksi talousarvioasetuksen 55 §:ssä asetettuja vaatimuksia vastaavaksi sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittämiseksi tilinpäätöksessä. Toimenpiteet TE-keskusten laskentatoimen kehittämiseksi sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittämiseksi TE-keskusten tilinpäätöksissä.
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	Toimenpiteet pitkäkestoisten projektien kirjaamis- ja tilinpäätösmenettelyjen säännöstenmukaistamiseksi.
Uudenmaan TE-keskus Etelä-Savon TE-keskus	Toimenpiteet oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittämiseksi tilinpäätöksessä
Pohjois-Savon TE-keskus	Toimenpiteet kustannuslaskennan kehittämiseksi sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittämiseksi tilinpäätöksessä
Pirkanmaan TE-keskus Kaakkois-Suomen TE-keskus	Toimenpiteet koulutushankinnoista aiheutuvien menojen sisäisen valvonnan tehostamiseksi sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuustietojen esittämiseksi tilinpäätöksessä
Pohjois-Karjalan TE-keskus Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus Lapin TE-keskus Pohjanmaan TE-keskus Kainuun TE-keskus Varsinais-Suomen TE-keskus	Toimenpiteet laskentatoimen kehittämiseksi sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittämiseksi tilinpäätöksessä
Keski-Suomen TE-keskus	Toimenpiteet oikeiden ja riittävien tuloksellisuustietojen esittämiseksi tilinpäätöksessä

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO TEKNOLOGIAN KEHITTÄMISKESKUKSEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Arviota laadittaessa ei ole ollut käytettävissä valtion tilintarkastajien lausuntoa.

Tuloksellisuus

Yleisarvio Tekesin toiminnan tuloksellisuudesta

Ministeriön katsoo, että Tekes onnistui tehokkaasti edistämään pitkän ajan vaikuttavuustavoitteita niissä asioissa, joihin Tekes voi toiminnallaan vaikuttaa, ja on kokonaisuutena arvioiden saavuttanut vuoden 2003 erillistavoitteet kaikilla tulosalueilla. Toiminnan tehokkuus ja tuottavuus ovat myös parantuneet.

Erityisen myönteistä on, että Tekes kykeni aktivoimaan yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeita ja siten tasapainottamaan kehitystä tilanteessa, jossa yritysten toiminta muuttui varovaisemmaksi ja lyhytjänteisemmäksi myös tutkimus- ja kehittämissyöissä. Toinen myönteinen havainto, että Tekes on onnistunut myös kertomusvuonna hankkimaan runsaasti uusia asiakkaita ja että niistä hyvin huomattava osa on kasvukeskusten ulkopuolelta tulevia pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

Julkisuudessa käyty keskustelu Tekesin rahoitukseen liittyvistä riskeistä mm. bioteknologian hankkeiden kohdalla on osoittanut, että riskinottoa koskevia periaatteita on aiheutta täsmentää. Tekesin rooli riskirahoittajana tulisi ottaa tarkasteltavaksi teknologiastrategian uudistamisen yhteydessä ja sen jälkeen ensi syksyn tulosneuvotteluissa. Tarkastelun lähtökohtana tulisi olla riskinoton mitoittaminen hankkeiden markkinaetäisyyden ja erityyppisten yritysasiakkaisiin (suuret yritykset, pk-yritykset ja alkavat yritykset) liittyvien riskien mukaan.

Toimintaympäristö

Taloudellinen toimintaympäristö on vuosiraportissa kuvattu huolellisesti ja ajankoh-
taiseen informaatioon perustuen. Kansainvälisessä talouskehityksessä havaittavissa olevia myönteisen kehityksen merkkejä ei raportissa esitetä, vaikka jo vuoden 2003 loppupuolella oli merkkejä talouskehityksen vahvistumisesta. Epävarmaa talouskehitystä heijastaa se, että etenkin suurten yritysten tutkimus- ja kehitystoiminta näyttäisi muuttuneen entistä lyhytjänteisemmäksi. Tekesin toiminnan merkitys myös suurten yritysten aktivoijana on tällaisessa tilanteessa erityisen tärkeä.

Oikeudellisen ympäristön osalta raportissa kuvataan Tekesin kannalta oikeita elementtejä. Kansainvälinen ja kansallinen sääntely-ympäristö on jatkuvassa kehitystilassa. KTM:n tarkoituksena on innovaatiotoiminnan pelisääntöjen kirkastaminen hy-

23.6.2004

vän kilpailuympäristön luomiseksi. Liian tiukka sääntely saattaa jähmettää toimintaa. Oikeudellisten menettelytapojen kohdalla on tärkeää tiivistää eri toimijoiden yhteistyötä oikean sääntelytasapainon löytämiseksi.

Tavoitteiden saavuttaminen

Kansallinen osaamispohja

Tavoite: Kansallinen osaamispohja vahvistuu kansantalouden ja yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta keskeisillä sektoreilla ja klustereissa.

Erityistavoitteet vuodelle 2003:

- Kansainvälinen tutkimusyhteistyö lisääntyy
- Verkottuminen yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välillä säilyy hyvällä tasolla.
- Tieteen ja teknologian tutkimus ja ennakointi vahvistuvat ja kansainvälistyvät Suomessa parantaen tiede- ja teknologiapoliittisen päätöksenteon edellytyksiä.

Kansallinen osaamispohja on vahvistunut ja tähän liittyvät tulostavoitteet ovat täyttyneet hyvin. Raportissa todetaan yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välisen verkottumisen hieman vähentyneen (horisontaalinen verkottuminen väheni). Samalla kuitenkin suurten yritysten ja pk-yritysten yhteistyön intensiteetti kasvoi (vertikaalinen verkottuminen lisääntyi). Kansallisen osaamispohjan myönteisen kehittymisen kannalta on tärkeää, että Tekesin rahoitus edelleen kannustaa erikokoisia yrityksiä lisääntyvässä määrin verkottumaan sekä toisten yritysten että tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Kansainvälinen tutkimusyhteistyö kehittyi erityisesti suotuisasti. Suomalaiset menivät aiempaa aktiivisemmin mukaan Eureka- ja COST -hankkeisiin, mutta myös hakumenetys EU:n kuudennen puiteohjelman ensimmäisillä hakukierroksilla näyttää säilyvän hyvällä tasolla. Tekesin tiedotus-, ja neuvonta- ja aktivointityö on myönteisesti vaikuttanut suomalaisten yritysten ja tutkimuslaitosten menestykseen. Ministeriö pitää lisäksi hyvin myönteisenä, että Tekes on hakeutunut aktiivisesti ja onnistunut pääsemään mukaan puiteohjelmasta rahoitettuihin ERA-NET-projekteihin, joilla pyritään kehittämään kansallisten tutkimusta rahoittavien organisaatioiden yhteistyötä.

Uudet teknologiayritykset

Tavoite: Teknologiaa kehittäviä ja hyödyntäviä yrityksiä syntyy nykyistä enemmän ja ne kasvavat nykyistä nopeammin.

Erityistavoitteet vuodelle 2003:

- Tekesin palvelut ja toiminta kehittyvät siten, että yritysten toimintaympäristö Suomessa paranee.
- Tekesin yhteistyö innovaatioympäristön muiden toimijoiden kanssa on kiinteää ja tuloksellista.

23.6.2004

Tekes on onnistunut uusien teknologiayritysten synnyttämiseen tähtäävissä toimenpiteissään ja tunnistanut edelleen kehittämistä vaativat kohdat. Tekes onkin merkittävä toimija yrittäjyyden politiikkaohjelman toteuttamisessa.

Yhteistyö muiden innovaatioympäristön toimijoiden kanssa on parantunut. Uusien yritysten syntymisen kannalta tärkeää, että on käytettävissä joustavaa ja eri tilanteisiin sopivaa rahoitusta sekä asiantuntijatukea. Tekes on yhteistyössä muiden innovaatorahoittajien kanssa edelleen kehittänyt varsinkin alkavien teknologiayritysten tarpeisiin soveltuvia tukimuotoja perinteisen teknologiarahoituksen rinnalle. Tekesin ja Keksintösäätiön välisen yhteistyön tehostaminen auttaisi varsinkin tutkijaperusteisten yritysten alkuvaiheita.

Uudistunut ohjelmamuotoinen TULI –toiminta on osoittautunut onnistuneeksi ratkaisuksi. Sen sijaan Tekesin ja Sitran yhteisen Liksa –rahoituksen kysyntä heikentyi. Ministeriö yhtyy Tekesin näkemykseen, että Tekesin ja Sitran on pohdittava Liksa –rahoituksen kehittämismahdollisuuksia.

Kertomusvuonna käynnistettiin valmistelut uuden aloittaville teknologiayrityksille tarkoitetun pääomaehtoisen lainatuen valmistelut. Tuki otettiin käyttöön alkuvuonna 2004, ja se on osoittautunut yllättävän kysytyksi rahoitukseksi. Uuden tuen vaikuttavuus näkyy kuitenkin vasta muutaman vuoden kuluttua.

Alkaville yrityksille on tarjolla eri julkisten toimijoiden tarjoamia monenlaisia ”tuotteita”, mikä on toisaalta hyvä. Julkisten teknologiarahoittajien olisi kuitenkin aiheellista pohtia yhdessä, tarvitaanko todella näin paljon erilaisia tukimuotoja vai eksyykö alkava yrittäjä erilaisten ”tukituotteiden” viidakossa.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määrä ja laatu

Tavoite: Yhä useampi yritys harjoittaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tutkimus- ja kehittämishankkeet säilyvät haasteellisuudeltaan ja pitkäjänteisyydeltään hyvällä tasolla.

Erityistavoitteet vuodelle 2003

- Yritysten tutkimus- ja kehittämisaktiivisuus kasvaa.
- Tekesin rahoittamat yritysten tutkimus- ja tuotekehityshankkeet säilyvät haasteellisina ja pitkäjänteisinä.
- Teknologiaa kehittäviä ja hyödyntäviä yrityksiä on aiempaa enemmän ja ne kasvavat nykyistä nopeammin.
- Pk –yritykset ja suuret yritykset hyödyntävät entistä enemmän yhteistyötä ja verkottuvat keskenään ja kansainvälisten yritysten sekä kansainvälisten organisaatioiden kanssa.
- Poikkiteknologisuutta vahvistetaan Tekesin rahoittamissa hankkeissa ja ohjelmissa.

Tutkimus- ja kehittämistoimintaa harjoittavien yritysten määrä on ollut hienoisessa kasvussa 2000-luvun alkuvuosina kuten kertomuksessa todetaan. Tältä osin kehitys on ollut tulosalueen päätavoitteen mukaista.

23.6.2004

Yleinen talouden epävarmuus näkyi kuitenkin vuoden 2003 aikana yritysten riskien karttamisena ja toiminnan muuttumisena lyhytjänteisemmäksi. Rahoituksen kysynnän pienestä laskusta huolimatta hakemusten määrä nousi edellisestä vuodesta. Tekesin seurantatietojen mukaan rahoitettujen projektien laatu kyettiin myös säilyttämään korkeana, mihin päästiin tehostettujen aktivointitoimien ja yritysrahoituksen rahoitus- tasojen maltillisen korottamisen ansiosta.

Ministeriön arvion mukaan tulosalueen tavoitteet ovat toteutuneet kokonaisuutena hyvin, vaikka yritysten tutkimus- ja kehittämispanostukset hieman supistuivatkin. Tekesin ja muun julkisen rahoitustuen kannustava vaikutus yritysten tutkimuspanostuksiin on luonnollisesti rajallinen, eikä voi kaikissa tilanteissa kompensoida talouden matalasuhdanteesta aiheutuvaa kehitystä.

Ministeriö katsoo saatujen selvitysten perusteella, että Tekes on onnistunut hyvin vastaamaan talouden matalasuhdanteen haasteeseen sopeuttamalla rahoituspolitiikkansa uuteen tilanteeseen ja näin varmistamalla rahoittamiensa hankkeiden riittävän haasteellisuuden ja pitkäjänteisyyden.

Kuten tulosalueen johtopäätöksissä todetaan, jatkossa on syytä arvioida huolellisesti asiakkaiden oikeusturvan kannalta, kuinka pitkälle aktivointiin liittyvässä asiakkaiden henkilökohtaisessa neuvonnassa ja hanke-ehdotusten ennakkokarsinnassa voidaan mennä. Vaarana todellakin on, että menettely johtaa rahoituskelpoisten hakemusten karsimiseen varsinaisen päätösprosessin ulkopuolella.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten kaupallistaminen

Tavoite: Tutkimus- ja kehittämistoiminta tuottaa kaupallisesti potentiaalisia tuloksia ja nämä tulokset kyetään hyödyntämään kaupallisesti entistä nopeammin.

Erityistavoitteet vuodelle 2003:

- Verkottuneen talouden liiketoimintaosaaminen lisääntyy tutkimuksessa ja yrityksissä.
- Yritykset ovat tyytyväisiä saamiinsa innovaatiopalveluihin. Yhteistyö innovaatiopalveluita tarjoavien organisaatioiden kesken toimii tehokkaasti.

Liiketoimintaosaamiseen on Tekesissä kiinnitetty erityistä huomiota jo joitakin vuosia. Hankkeiden liiketoimintaodotuksia on arvioitu ja kehitetty uusia tuotteita: teknologiaklinikkatoiminnan uudistusta valmisteltiin ja uusi, pk –yrityksille tarkoitettu tutkimustulosten siirtopalvelu TUPAS otettiin käyttöön vuoden 2004 alkupuolella. Huomattava osa Tekesin myöntämästä hankkeiden valmistelurahoituksesta kohdistui tutkimus- ja kehittämistoiminnan kaupallistamisedellytysten selvittämiseen ja varmistamiseen. VARA –rahoituksen osuus kasvoi nopeasti kertomusvuonna.

Liiketoimintaosaamisen roolia Tekesin toiminnassa vahvistettiin. Tekesin teknologia- ja yritystalouden asiantuntijoiden yhteistyö hankearvioinnissa ansaitsee kiitoksen. Yhteistyöllä varmistetaan jo hankerahoituspäätöstä tehtäessä, että projektilla on teknisen onnistumisen lisäksi riittävät edellytykset tulosten kaupallistamiseksi. Vastavaa yhteistyömallia voitaisiin soveltaa muuallakin.

23.6.2004

Ministeriö yhtyy Tekesin näkemykseen, että liiketoimintaosaamisen asemaa Tekesin toiminnassa tulee edelleen selkeyttää ja vahvistaa, jotta voitaisiin taata tutkimustulosten entistä parempi hyödyntäminen.

Hallinnonalan innovaatioympäristön toimijoiden välinen yhteistyö on parantunut. Tekesin ja Finpron välinen yhteistyö konkretisoitui tavoitteiden mukaisesti. Yhteistoimintaa kehitetään edelleen.

Teknologian suorat vaikutukset hyvinvointiin

Tavoite: Teknologiat kehittyvät ja niitä hyödynnetään siten, että yhteiskunnan taloudellinen, hyvinvointi- ja ympäristökehitys ovat tasapainossa.

Erityistavoitteet vuodelle 2003

- Tekesin yhteistyö muiden toimijoiden kanssa vahvistuu ja luo pohjaa teknologisille ja sosiaalisille innovaatioille.
- Hyvinvointi- ja ympäristötavoitteet otetaan entistä enemmän huomioon hankerahoituksessa.

Vuoden 2003 erityistavoite, jonka edellyttää hyvinvointi- ja ympäristönäkökulman suurempaa painottamista hankerahoituksessa, on toteutunut hyvin sekä hyvinvointia että kestäväan kehitystä edistävässä projekteissa. Myös toisessa erityistavoitteessa, yhteistyön kehittämisessä muiden toimijoiden kanssa, on tapahtunut edistystä. Tekesin asiantuntemusta on myös laajasti hyödynnetty monissa valtion hallinnon kehittämissankkeissa.

Ministeriö pitää Tekesin roolin kannalta perusteltuna, että ilmastomuutoksen hillintään liittyvän uuden tutkimusohjelman painopisteeksi on valittu liiketoimintamahdollisuuksien selvittäminen ja että vastaavasti hyvinvointipalvelujen tuottavuuden ja laadun parantamisessa keskitytään terveysteknologioihin.

Kuten toimintakertomuksessa todetaan, uudistettavana olevan Tekesin teknologiastrategian valmistelun yhteydessä on hyvä tilaisuus edelleen täsmentää toimintalinjaa hyvinvointikysymyksissä.

Alueiden kehittyminen

Tavoite: Teknologiapolitiikka tukee alueiden omaehtoista kehittymistä.

Erityistavoitteet vuodelle 2003:

- Tekes vaikuttaa oman alueellisen strategiansa ja alueellisten teknologiastrategioiden mukaisesti yhteistyössä TE –keskusten ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa siihen, että alueet kehittyvät monipuolisesti.
- EU:n rakennerahastohankkeiden laatu paranee kohdentamalla rahoitusta innovaatiotoimintaan.

23.6.2004

Tekesin linjaukset innovaatiotoiminnan roolista alueiden elinvoimaisuuden varmistajana julkistettiin kertomusvuoden alkupuoliskolla. Viesti otettiin hyvin vastaan, ja asia on edelleen esillä julkisessa keskustelussa. Alueiden oma aktiivisuus konkreettisiin toimenpiteisiin oman elinvoimaisuutensa vahvistajana vaihtelee, mutta Tekesin ja TE –keskusten parantunut yhteistyö luo myönteistä pohjaa jatkotoimenpiteille.

Tekes on onnistunut alueellistamistoimenpiteissään hyvin, ja lähes 2/3 uusista asiakkaista onkin pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Valitettavasti julkisessa keskustelussa tätä trendiä ei ole mielletty, ja tarkastelun kohteena on edelleen Tekesin rahoituksen alueellinen jakautuminen, ei jakautumassa tapahtuneet muutokset. Erilaiset aktivointitoimenpiteet ja teknologia-asiantuntijoiden jalkautuminen ovat tuottaneet tuloksia, sillä merkittävä osa aktivointiponnisteluista kohdistuu kasvukeskusten ulkopuolelle. Tosin haasteellisin t&k –toiminta toteutuu osaamiskeskittymien välittömässä läheisyydessä.

Tekesin rooli osaamiskeskusohjelman toteutuksessa merkittävä. Tekes onkin yritysten jälkeen toiseksi suurin yksittäinen rahoittaja 14 % :n osuudella osaamiskeskusohjelmaan kuuluvien projektien rahoituksesta. Tekesin tarjoaman asiantuntemuksen asiantuntemuksen mittaaminen on huomattavasti vaikeampaa.

Vaikka Tekesin kasvukeskusten ulkopuolelle suuntaamat panostukset selvästi alueen omaa aktiviteettia suurempia, esim. yritysten t&k –aktiivisuudessa tai yrityskentän rakenteessa ei vielä ole havaittavissa muutoksia. Jatkotoimenpiteiden suunnittelua varten olisikin hyvä selvittää, onko kysymyksessä normaali t&k –toiminnan vaikuttavuuteen ja vaikutuksiin liittyvä viive vai joku muu tekijä.

Teknologiapanostusten vaikuttavuus

Tavoite: Teknologiarahoituksen todellinen vaikuttavuus pystytään osoittamaan, hyödyntämään Tekesin toiminnan kehittämisessä ja viestimään siitä eri kohderyhmille.

Erityistavoitteet vuodelle 2003:

- *Vaikuttavuuden mittausta, sen tulosten hyödyntämistä ja viestintää tehostetaan.*
- *Kansainvälinen innovaatioympäristöjen ja teknologiapolitiikan keinojen järjestelmällinen vertailu johtaa toiminnan kehittämiseen.*

Vaikuttavuuden arviointi on kehittynyt tulostavoitteiden mukaisesti kaikilla osa-alueilla. Esimerkkejä tuloksellisesta toiminnasta kertomusvuoden aikana ovat:

- vaikuttavuusarvioinnin laajentaminen innovaatiotoiminnan määrän ja välittömän tuloksellisuuden lisäksi Tekesin hankkeilla aikaan saatuihin laadullisiin toimintatapamuutoksiin
- vaikuttavuusarviointi kytketty tiiviimmin teknologiaohjelmien suunnitteluun
- alueellisten innovaatioympäristöjen kehittyminen syvällisemmin arvioinnin kohteeksi
- jälkiraportoinnin tulosten siirto osaksi hankerahoituksen tietojärjestelmää
- OECD:lta saadut innovaatio selvitysten toimeksiannot osoittavat, että suomalaisten osaamista tällä alueella arvostetaan
- aloitettu viestinnän onnistumisen säännöllinen arviointi

23.6.2004

Ministeriö yhtyy Tekesin käsitykseen, että keskuksen toiminnalla aikaan saatavien vaikutusten luotettava mittaaminen ja tulosten esittäminen helposti ymmärrettävässä muodossa on jatkuva haaste.

Toiminnan laatu ja tehokkuus

Tekesin toiminnan kokonaislaatu on korkeaa tasoa. Toiminnan perusta on vakaalla pohjalla ja organisaation tehokkuus on kehittymässä oikeaan suuntaan. Hakemusten käsittelyajat ovat lyhentyneet vaikka tavoitteita ei täysin ole saavutettukaan.

Tekesin strategiasta johdetut teknologiaohjelmat ovat ministeriön näkemyksen mukaan oikein asemoituja ja ne saavuttavat hyvin teknologiaaltaan kehittyneet yritykset. Toisaalta strategian laaja-alaisuus saattaa johtaa siihen, etteivät ohjelmat aina parhaalla mahdollisella tavalla heijasta esimerkiksi maan eri alueiden yritysten erityistarpeita. Eräiden arvioiden mukaan ohjelmat painottuvat kapeisiin teknologia-aloihin ja aihepiirit määräytyvät usein suurten yritysten ja/tai tutkimuslaitosten tarpeista. Toimintaympäristöön liittyvien muutosten ja lisääntyvien epävarmuustekijöiden vuoksi ohjelmatyön läpinäkyvyys saattaa tässä yhteydessä heikentyä, minkä vuoksi ohjelmatyötä on syytä jatkuvasti kehittää. Teknologian diffuusion vahvistamiseksi Tekesin toiminnan painottuminen pk-yritysten suuntaan on oikea valinta. Pk-yritysten osallistumista teknologiaohjelmiin on syytä rohkaista. Tästä näkökulmasta Tekesin ja ammattikorkeakoulujen yhteistyön tiivistäminen on eräs perusteltu toimintamalli.

Erillistavoitteet

Tulossopimuksen mukaisesti Tekes määritteli yleiset linjaukset hyvinvointipalvelujen kehittämiseksi. Hyvinvointipalvelujen tuottavuus ja laatu ovat kansallisesti tärkeitä kehittämiskohteita. Teknologiaa kehittäville yrityksille tarjoutuu epäilemättä myös mahdollisuuksia vientiin. Päättäneiden teknologiaohjelmien (mm. Hyvinvointi ja terveys) jatkoksi Tekes aktivoi uusia ohjelmia, joita on käynnistetty ja valmisteltu vuoden 2004 aikana.

Tekes selvitti myös sosiaalisten innovaatioiden edistämistä. Tekesin toiminnan tarkastelu sosiaalisten innovaatioiden näkökulmasta korostaa toiminnan ihmis- ja käyttäjäkeskeisyyttä sekä laaja-alaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia, ja edistää omalta osaltaan organisatorisia muutoksia ja toimintatapojen uudistamista. Ministeriö yhtyy Tekesin näkemykseen, että Tekes ottaa jatkossa sosiaalisten innovaatioiden näkökulman huomioon erityisesti rahoitus- ja ohjelmatoiminnan vaikutuksia arvioidessaan, eikä erillisiä toimenpiteitä niiden aikaansaamiseksi tarvita ainakaan tässä vaiheessa.

Vaikka johdonmukainen teknologiapolitiikka ja saavutetut tulokset puoltavat keskuksen ohjauksen säilyttämistä strategisella tasolla, jatkossa on kiinnitettävä huomiota valtiontulosohjauksen terävöittämissuunnitelman mukaisesti myös tuottavuuteen ja taloudellisuuteen kohdistuvien mittareiden kehittämiseen.

23.6.2004

Resurssit

Henkilöstöasiat

Tekes laaja ja kattava henkilöstötilinpäätös tukee kuvaa organisaatiosta, jossa henkilöstöstä pidetään huolta ja konkreettisesti osoitetaan, että henkilöstä on tärkein voimavara. Kertomus sisältää suuren joukon henkilöstötunnuslukuja, joiden perusteella voidaan seurata Tekesin henkilöstön rakenteen, tyytyväisyyden ja kehittymisen tilannetta useamman vuoden aikana.

Tekes on panostanut henkilöstön koulutukseen huomattavasti enemmän kuin yleensä valtion laitoksissa tehdään. Kouluttautuminen ja henkilöstön aktiivinen osallistuminen ovat luonnollisesti tärkeä piirre asiantuntijaorganisaatiossa. Tekes sai vuonna 2003 henkilöstöjohtamisen laatupalkinnon tunnustuksena erinomaisesta henkilöstöosaamisesta.

Tekes sijoittui kaikissa EU –maissa toteutettuun Parhaat työpaikat 2003 –kilpailuun, jossa se sijoittui parhaana julkisena organisaationa Suomessa kahdeksanneksi, ja tulos riitti hyvään sijoitukseen myös EU –tasolla.

Rahoitusresurssit

Tekes sitoi käytettävissä olevat myöntämisvaltuudet käytännöllisesti kokonaan. Arviomäärärahojen ennustemallin mukainen käyttöennuste onnistui hyvin: käyttämättä jäi yhteensä 9,3 miljoonaa euroa, näistä 6,5 miljoonaa euroa momentilta 32.20.27 Teknologinen tutkimus ja 2,8 miljoonaa euroa momentilta 32.20.40 Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen. Tekesin myöntövaltuuksia ja määrärahoja lisättiin lisätalousarviossa, ja valtuuksien lisäykset eivät ehtineet toteutua määräraha tarpeena tarkasteluvuoden aikana. Vastaava lisäystarve on odotettavissa vuonna 2004.

Tutkimusrahoituksen vuotuisesta määrärahakäytöstä, vuonna 2003 yhteensä 1127 laskua, kirjautuu edelleen puolet vasta vuoden vaihteen laskutuksen perusteella budjettivuotta seuraavan tammikuun puolivälin tienoilla. Tämä johtuu suoriteperusteisesta maksatuksesta, ja aiheuttaa runsaasti lisätyötä Tekesissä. Tekes on kuitenkin onnistunut hoitamaan tilanteen erittäin hyvin, vaikka siihen onkin tarvittu osittain erillisjärjestelyjä.

Lainojen määrärahan riittävyyden seurannassa ilmeni yhä jonkin asteisia ongelmia, koska Valtiokonttorin lainajärjestelmän tuottamien tietojen ja kirjanpidon tietojen välillä havaittiin ristiriitaisuuksia. Tekes on saattanut asian Valtiokonttorin tietoon.

Tekesin budjettirahoitusta täydentävä rahoitus, lähinnä EU:n aluekehitysrakennerahastojen määrärahoja, lisääntyi toimintavuonna lähes 10 miljoonaa euroa, ja oli jo 13 % suoraan Tekesille valtion talousarviossa osoitetuista määrärahoista.

23.6.2004

Toimintamenomäärärahoista (momentti 32.20.26) vuodelle 2004 siirtyi 4,2 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin kuukauden tarvetta ja on täysin sovittujen raamien puitteissa.

Hanke- ja ohjelmatoiminnan selvitys- ja kehittämismenoista (32.20.28) vuodelle 2004 siirtyi 9,2 miljoonaa euroa. Tästä summasta 6,6 miljoonaa euroa oli palvelujen tuottajien laskuttamatonta tilauskantaa eli jo sidottua.

Sisäinen valvonta ja tarkastus

Tekesin toimintaan sisältyy vaikeita ja monitahoisia riskejä, joiden käsittelyä ei voida kaikilta osin ohjeistaa yksityiskohtaisesti, jolloin sisäisen valvonnan merkitys korostuu. Tekesissä onkin kiitettävästi kiinnitetty huomiota asiaan, ja riskinhallinnasta on muodostunut Tekesin toiminnan keskeinen osa-alue.

Sisäisen tarkastuksen resursseja vahvistettiin, ja sisäisen tarkastuksen ohjesääntö uudistettiin. Tavoitteena on kansainväliset standardit täyttävä sisäinen tarkastus. Ministeriö toteaa, että Tekes on tässäkin asiassa ottanut haasteellisen lähtökohdan.

Ministeriö toteaa myös tyydytyksellä, että Tekesin sisäinen tarkastus on aktiivisesti kehittänyt osaamistaan yhteistyötä muiden innovaatioympäristön toimijoiden kanssa.

Seuranta

Tulosohjauksen kehittäminen

Ministeriön ja Tekesin yhteistyö tulosohjauksen kehittämiseksi on toiminut hyvin ja terävöitti vuoden 2003 aikana tulosohjausta ja paransi toiminnan vaikuttavuusarvioinnin edellytyksiä.

Johtuen Tekesin poikkeuksellisen keskeisestä asemasta kansallisen teknologia- ja innovaatiopolitiikan toteuttajana keskuksen tulosohjauksessa on perusteltua painottaa muita hallinnonalan laitoksia enemmän kansantalouden tasolla asetettuja vaikuttavuustavoitteita. Kokonaiskuvan muodostaminen toiminnan vaikuttavuudesta edellyttää sellaisten tulostavoitteiden määrittelyä, jotka mittaavat monipuolisesti ja laajalaisesti aikaan saatuja vaikutuksia, mutta kohdistuvat samalla sellaisiin tekijöihin, joihin Tekes voi omalla toiminnallaan tehokkaasti vaikuttaa. Vaikuttavuuden arviointiin perustuva tulosohjausmenettely on haasteellinen, mutta vain sen avulla Tekesin toimintaa voidaan ohjata innovaatio- ja talouspolitiikan kansallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Ministeriö yhtyy Tekesin arvioon siitä, että pyrkimys korostaa valtion tulosohjauksessa numeerisia tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteita yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden kustannuksella saattaa johtaa liialliseen puuttumiseen laitoksen operatiiviseen toimintaan. Uhka on erityisen ilmeinen Tekesin kohdalla. Johdonmukainen teknologiapolitiikka ja saavutetut tulokset edellyttävät keskuksen ohjauksen säi-

23.6.2004

lyttämistä strategisella tasolla. Tuottavuuteen ja taloudellisuuteen kohdistuvien mittareiden kehittäminen on siksi haasteellinen kehityskohde.

Raportoinnin kehittäminen

Tekesin toiminnan perusteet ja toimintaperiaatteet, erityisesti keskuksen rahoituksen rooli riskien jakajana, pitkäjänteisen tutkimus- ja kehitystyön mahdollistajana sekä alkavien teknologiayritysten tukijana, on tuotu aiempaa selvemmin esille. Samoin toiminnan yhteys kansallisiin tavoitteisiin on hyvin kuvattu. Tulostavoitteisiin liittyvissä havainnoissa ja arvioissa keskitytään aiempaa selkeämmin asioihin, joihin keskus voi omilla toimillaan suoraan vaikuttaa.

Toimintakertomus painottuu aikaisempaa enemmän tulostavoitteisiin liittyviin havaintoihin ja arvioissa keskitytään aiempaa selkeämmin asioihin, joihin keskus voi omilla toimillaan suoraan vaikuttaa.

Ministeriö pitää hyödyllisenä kunkin tulosalueen loppuun liitettyä johtopäätösosaa, jossa arvioidaan havaittuihin ongelmiin liittyviä kehittämistoimenpiteitä.

Tekesin toimintakertomuksesta on kehittynyt hyödyllinen yhteenveto ja tilannearvio Suomen kilpailukyvyn ja innovaatioympäristön kehityksestä. Varsinaista toimintakertomusta täydentää laaja liiteaineisto. Paljon tietoa sisältävällä materiaalilla olisi varmasti laajempaakin käyttöä, ja olisikin toivottavaa, että Tekes harkitsisi sen julkaisemista jossakin sopivassa muodossa. Siihen nähden, että raportti on tarkoitettu ensisijaisesti valtion viraston vuosikertomukseksi, taloudellista tilannetta käsittelevä osuus on paisunut erittäin laajaksi. Sen luettavuuden parantamiseksi olisi suotavaa, että yleistä taloudellista analyysia tiivistetään ja keskitetään esimerkiksi kansallista osaamis pohjaa käsittelevään osioon.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO VALTION TEKNILLISEN TUTKIMUSKESKUKSEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Ministeriön kannanotto Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) toiminnasta perustuu ”VTT:n tilinpäätös 2003, toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat” - asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2003 sekä laitoksen toiminnasta muuten saatuun runsaaseen ja monipuoliseen informaatioon. Ministeriö on antanut alkuvuotta 2003 koskevan arvion 6.11.2003 pidetyn tulosneuvottelun asiakirjoissa.

Toimintakertomus sisältää runsaasti informaatiota, josta saa hyvän kuvan VTT:n toiminnasta ja sen kehittymisestä. Keskeisimmät kehityskohteet on nostettu näkyvästi esille. Asetettujen tulostavoitteiden vertailu toteutumaan on tehtävissä.

Tuloksellisuus

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Vuosi 2003 oli vaikea VTT:lle, koska yleinen taloudellinen tilanne heikkeni ja yritykset rajoittivat tutkimustoimintaansa sekä erityisesti tutkimuspalvelujen ostoa ulkopuolelta.

Markkinakehitys huomioon ottaen VTT:n tuloksellisuutta on pidettävä hyväksyttävänä ja VTT:n on kokonaisuutena katsottava saavuttaneen ne tavoitteet, jotka tulossopimuksessa on sovittu.

Tuloksellisuuden raportointi ja sen kehittäminen

Ministeriö on jatkuvasti saanut tietoja VTT:n taloudellisesta ja muusta kehityksestä. Ministeriö ja VTT:n johto ovat keskustelleet useaan otteeseen markkinatilanteesta sekä toiminnan sopeuttamistarpeesta ja tuloksellisuuden säilyttämisestä. Ministeriö katsoo, että jatkuva, aktiivinen vuorovaikutus ministeriön ja laitoksen välillä on jatkossa entistä tärkeämpää.

Toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

VTT on ottanut strategiansa toteutuksessa ja yksiköiden toiminnassa huomioon markkinatilanteen muutokset ja sopeuttanut toimintaa sen mukaisesti.

23.6.2004

Tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden saavuttaminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Tutkimus- ja kehitystoiminta kuuluu hallituksen ja kauppa- ja teollisuusministeriön painopistealueisiin. Hallitusohjelmassa on sovittu julkisen sektorin t&k-panostuksen kasvusta hallituskaudella. Resurssien kasvun ohella hallitus painottaa huomion kiinnittämistä myös t&k-toiminnan vaikuttavuuteen. Tietojen saantia valtion laitosten ja julkisen hallinnon vaikuttavuudesta korostavat hallituksen ja ministeriöiden ohella mm. eduskunta ja valtion tilintarkastajat.

VTT:ssä on tehty erittäin paljon vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi. Määrällisten, mitattavissa olevien tekijöiden ohella on löydetty relevantteja laadullisia vaikuttavuustekijöitä. Työstä on ollut hyötyä myös laajasti valtionhallinnossa. VTT:n raportoinnissa ja tiedottamisessa vaikuttavuuden esittämistä on parannettu jatkuvasti viime vuosina. VTT:n strategiassa ja toiminnassa on keskeisenä tekijänä pidetty yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämistä.

VTT:n toiminnassa ja raportoinnissa on kiinnitetty huomiota alueellisiin kysymyksiin, jotka ovat hyvin keskeisesti esillä myös hallituksen painopisteissä. Hallituksen politiikkaohjelmoina toteutettavat yrittäjyys ja tietoyhteiskunta-asiat ovat myös VTT:n toiminnassa ja raportoinnissa selkeästi esillä. Myös jatkossa raportointi toimenpiteistä näillä alueilla on erittäin tärkeää.

VTT on saavuttanut hyviä tuloksia teknologian kehittämisessä, mistä toimintakerroksessa kerrotaan lukuisin esimerkein. VTT on myös tehostanut tutkimustulosten hyödyntämistä. VTT:n imago on yleisesti yhteiskunnassa hyvin positiivinen ja VTT mielletään luotettavaksi asiantuntijaorganisaatioksi. Viestinnän merkitys on ymmärretty ja viestintää on jatkuvasti kehitetty. Aktiivinen tuloksista kertominen vahvistaa VTT-brandiä ja markkina-asemaa sekä kertoo osaltaan, millaisia tuloksia budjettivaroilla on saatu aikaan.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan ja rakenteiden kehittäminen:

VTT:n strategisena päämääränä vuosille 2002 – 2005 on nostaa kilpailukyky uudelle kansainväliselle tasolle fokusoimalla panostamista tieteelliseen huippuosaamiseen, verkottumalla maailmanluokan kumppaneiden kanssa, käynnistämällä ja vetämällä suuria kansainvälisiä hankkeita sekä tutkimusyhteistyön kansainvälistymisellä. VTT on edelleen kehittänyt strategiansa mukaista toimintaa ja uusintanut rakenteitaan. Uusille kehittyville aloille panostaminen on edellyttänyt luopumista sellaisista toiminta-alueista, jotka eivät ole enää strategian tai asiakkaiden tarpeiden mukaisia. Ulkoisen kysynnän supistumisen vuoksi sopeutustoimia on tarvittu kertomusvuonna selvästi aikaisempaa enemmän.

23.6.2004

Asiakasrakenne:

Pk-yritysten osuus asiakaskunnasta oli 46 %. Yksityisen kotimaisen sektorin, julkisen kotimaisen sektorin ja ulkomaisten tuottojen jakauma toteutui tavoitteiden mukaisesti.

Alueellisen ja paikallisen kehityksen tukeminen:

VTT on tehostanut alueellista vaikuttavuuttaan. Alueilla sijaitsevien toimipisteiden lisäksi on kehitetty mm. alueellista asiamiestoimintaa. Toimintakertomuksessa on esitetty hyviä esimerkkejä. Alueellista toimintaa on syytä edelleenkin tehostaa hyödyntämällä käytettävissä olevia verkostoja ja osallistumalla alueellisiin osaamista lisääviin hankkeisiin.

Yksiköiden arvioinnit sekä asiakastyytyväisyyskyselyt:

VTT on teettänyt edelleen yksiköidensä arviointeja sekä asiakastyytyväisyyskyselyjä. Taloustutkimus Oy:llä teetetty yrityskuvabarometritutkimus antaa laaja-alaisen kuvan VTT:n yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Arviointeja on analysoitu VTT:ssä kiitettävästi ja niiden tuloksia käytetty hyväksi tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi.

Kansainvälinen yhteistyö:

VTT:n kansainvälisten julkisten tutkimushankkeiden määrä oli vuonna 2003 yhteensä 460. Hankkeiden määrä oli hieman pienempi kuin aikaisempina vuosina. EU-hankkeiden osuus kokonaisvolyymistä kasvoi 74 %:iin (72 % vuonna 2002). Myös muu eurooppalainen tutkimusyhteistyö sekä EUREKA-hankkeet lisääntyivät, mikä korosti VTT:n Eurooppaan suuntautumista.

Yhteistyön kehittäminen Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa ei ole onnistunut riittävässä määrin. Yhdysvaltalaisia tai japanilaisia oli mukana 55 kansainvälisessä julkisessa hankkeessa (74 vuonna 2002). Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa toteutettujen hankkeiden volyymit ovat pienentyneet.

VTT:n kansainvälinen tutkijaliikkuvuus on pysynyt samalla suhteellisen alhaisella tasolla tähän osoitetuista tukitoimista huolimatta. Viime vuosina tutkijaliikkuvuuteen käytetty tukirahoitus on pienentynyt.

Ministeriö on painottanut jo 1990-luvun puolivälistä lähtien niin VTT:n kuin muidenkin hallinnonalansa teknologian kehittämiseen keskittyvien laitosten yhteistyötä erityisesti Yhdysvaltain ja Japanin kanssa, joiden osuus OECD-maiden tutkimuspanoksesta on lähes kaksi kolmannesta ja jotka nykyisin ovat useimmilla teknologian aloilla johtavia maailmassa. Tämä tavoite on siitä lähtien kirjattu vuosittaisiin tulossopimuksiin. **VTT:n vuoden 2003 tulossopimuksessa sovittiin tavoitteeksi yhteistyön lisääminen erityisesti johtavien teknologiamaiden kanssa.** Vain olemalla yhteistyössä maailman teknologiavetureiden kanssa on mahdollisuus pysyä uusimman kehityksen kärjessä.

23.6.2004

VTT:n yhteistyön volyymi näiden johtavien teknologiamaiden kanssa ei ole oleellisesti kasvanut 1990-luvun alun tasolta ja vuosina 2002 ja 2003 se on selvästi vähentynyt. **Toteutunut kehitys on ristiriidassa niin tulossopimuksen kuin VTT:n itse määrittämien strategisten tavoitteiden kanssa**, joiden mukaan VTT:n kilpailukyky pyritään nostamaan uudelle kansainväliselle tasolle, vahvistamaan VTT:n kansainvälisillä t&k-markkinoilla saavutettua asemaa ja rakentamaan VTT:stä maailmanluokan brandi.

Ministeriö katsoo, että VTT:n on ryhdyttävä kiireellisesti konkreettisiin, tehokkaisiin toimenpiteisiin kansainvälistä kilpailukykyään koskevien strategisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. VTT:n on syksyn 2004 tulosohtausprosessin yhteydessä raportoitava, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt.

Resurssit

Henkilöstöasiat

Kiristyneen taloustilanteen vuoksi myös henkilöstömenoja on jouduttu supistamaan. Henkilöstön määrä väheni 131 henkilötövuotta eli 5 %. Uudelleensijoituksen piiriin tuli 115 henkilöä, joista 24 henkilöä irtisanottiin. Samoin vaihtuvuus nousi selvästi ja koulutusmenot vähenivät lähes kolmanneksen. Henkilöstön keski-ikä nousi 43 vuoteen.

Osaamisen kehittämisen pääpaino on ollut tutkimuksen sisältöön liittyvissä ydinteknologioissa sekä esimies- ja asiakastyön valmiuksia parantavassa johtamiskoulutuksessa. Työssä oppimisen lisäksi henkilöstöä on kannustettu tohtoriohjelmiin ja muihin jatko-opintoihin. Henkilöbarometrin mukaan henkilöstötyytyväisyys on säilynyt osin ennallaan, osin heikentynyt. Opiskelijatutkimuksessa VTT:tä pidetään edelleen kiinnostavana työpaikkana.

Rahoitusresurssit

VTT:n bruttomenot vuonna 2003 olivat 207,2 milj. euroa, mikä on 10,1, % edellisvuotta vähemmän. Bruttotulot jäivät 13,5 milj. euroa talousarvioon merkittyä pienemmiksi, mikä johtui kysynnän heikentymisestä ja kilpailun kiristymisestä.

VTT:n vuoden 2003 talousarviossa ollut määräraha oli 65,014 milj. euroa eli 1,4 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Koska vuodelle 2003 siirtyi edelliseltä vuodelta vain 0,131 milj. euroa, väheni keskuksen vuodelle 2003 käytettävissä ollut budjettirahoitus 10 %. Ulkoisen kysynnän heikentymisen ohella tämä aiheutti kertomusvuonna erittäin suuren säästö- ja sopeutuspaineen. Sopeutustoimenpiteinä strategiaan huonosti soveltuvia ja kannattamattomia toimintoja karsittiin, investointeja vähennettiin melkein puoleen edellisvuodesta, henkilöstömenoja ja muita käyttömenoja pienennettiin.

23.6.2004

Kysynnän parantuessa ja säästötoimenpiteiden alkaessa vaikuttaa loppuvuonna keskuksen taloudellinen tilanne parani, mikä näkyy mm. siinä, että vuodelle 2004 siirtyi budjettivaroja 10,0 milj. euroa, josta tosin 5,5 milj. euroa johtui yhteisrahoitteisen toiminnan kirjanpitokäytännön muutoksesta. Siirtyneen määrärahan suuruutta voidaan keskuksen suunnitelmallisen toiminnan jatkuvuuden kannalta pitää perusteltuna, sillä se vastaa vain kolmen viikon toimintamenoja.

Tulossopimuksessa asetettiin tavoitteeksi, että maksullisen toiminnan tulee olla kannattavaa. Vuoden 2003 ylijäämä oli 2,4 milj. euroa eli kannattavuustavoite on lievästi ylitetty.

Seuranta

VTT on tehostanut taloutensa seurantaa siten, että yksiköiden johtajat raportoivat kuukausittain pääjohtajalle, mikä on parantanut saadun informaation ajankohtaisuutta. Pääjohtaja on raportoinut hallitukselle kuukausittain ja ministeriölle vuoden mittaan useaan otteeseen keskuksen toiminnasta ja taloudesta. Ministeriö korostaa, että ajantasaiset tiedot ja talouskehityksen ennakointi tulevat olemaan entistä keskeisempiä välineitä toiminnan suunnittelussa ja ohjauksessa. Seurantajärjestelmien ja ennakkoinnin kehittämiseen on syytä voimakkaasti panostaa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on todennut VTT:tä koskevassa tilintarkastuskerptomuksessaan vuodelta 2003 VTT:n tilinpidon asianmukaiseksi. Se on antanut muutamia sisäisen valvonnan parannusehdotuksia. VTT on lisäksi pyytänyt VTT:tä raportoimaan 16.8.2004 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt varmistaakseen pitkäkestoisten projektien kirjaamis- ja tilinpäätösmenettelyn säännönmukaisuuden.

VTT on raportoinut ministeriölle kansainvälisestä toiminnastaan, mutta ministeriö ei ole saanut riittävästi tietoa Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa tehtävän yhteistyön tehostamisesta, kuten edellä on esitetty. Alueellisesta toiminnasta ja sen vaikuttavuudesta olisi hyvä olla myös systemaattinen seurantajärjestelmä.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUKSEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Kauppa- ja teollisuusministeriön palaute Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) toiminnasta perustuu ”Geologian tutkimuskeskuksen toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 1.1. – 31.12.2003” -asiakirjaan, valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2003 sekä laitoksen toiminnasta muuten saatuun runsaaseen ja monipuoliseen informaatioon.

Tilinpäätös

Geologian tutkimuskeskuksella oli vuonna 2003 käytettävissään toimintamenoihin 38 253 000 euroa ja alushankintaan 336 000 euroa, sekä muita valtion budjettitalouden piiriin kuuluviin menoihin lähes 3,7 miljoonaa euroa. Vuodelta 2003 siirtyi vuodelle 2004 2,4 miljoonaa euroa eli noin 6 % toimintamenomäärärahoista, mikä on sovittujen raamien puitteissa.

Tilintarkastuskertomuksen mukaan tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti, eikä tilinpäätösasiakirjoissa ole huomautettavaa.

Tuloksellisuus

Yleistä

Geologian tutkimuskeskuksen vuoden 2003 toimintaan vaikuttivat useat merkittävät keskuksen toimintaa ja henkilöstöä koskevat muutokset.

Ministeri Pekkarinen teki syksyllä merkittävän päätöksen, jolla VTT:n Outokummun mineraalitekniikan yksikkö henkilöstöineen (n. 38 henkilöä) siirrettiin geologian tutkimuskeskukseen 1.1.2004 alkaen. Siirtoon liittyvät toimet käynnistettiin välittömästi päätöksenteon jälkeen. Siirto merkitsee huomattavaa haastetta tutkimuskeskukselle sekä siirrettävälle yksikölle: yksikön toiminta on sopeutettava GTK:n toimintaan samalla kun GTK:hon tuodaan merkittävä uusi osaamisalue.

Muita merkittäviä haasteita toivat laajat kansainväliset hankkeet sekä joulukuussa julkistettu Suomen geoalan tieteentason arviointi ja opetuksen ja tutkimuksen rakenteellinen selvitys, joka sisältää useita GTK:ta koskevia suosituksia.

Tutkimusjohtaja ja Espoon yksikön johtaja jäi eläkkeelle syksyllä sekä ylijohtaja vuoden vaihteessa 2003/2004. Yhdistetty Espoon yksikön johtajan ja tutkimusjohtajan virka jaettiin kahtia, ja uusi Espoon yksikön johtaja aloitti toimintansa syyskuussa sekä uusi tutkimusjohtaja marraskuussa. Uusi ylijohtaja nimitettiin marraskuussa ja hän aloitti virassaan 1.1.2004.

Geologian tutkimuskeskuksen toiminta vuonna 2003 on ollut tuloksellista ja vastannut pääosiltaan ministeriön kanssa sovittuja tavoitteita.

23.6.2004

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Tutkimus- ja kehitystoiminta kuuluu hallituksen sekä kauppa- ja teollisuusministeriön painopistealueisiin. Hallitusohjelmassa on sovittu julkisen t&k -rahoituksen kasvusta ja siinä kiinnitetään erityistä huomiota t&k -toiminnan vaikuttavuuteen ja alueellisiin kysymyksiin.

GTK on merkittävä toimija oman geoalan kehittäjänä ja tiedon soveltajana eri yhteiskunnan eri alueilla. GTK on panostanut toimintaansa koskevaan viestintään, ja tuonut onnistuneesti esille toimintansa merkitystä paitsi malminetsinnässä myös useilla muilla aloilla, esimerkiksi yhteiskunnan maaperään perustuvassa raaka-ainehuollossa ja ympäristöhuollossa.

Jatkossa on tarve panostaa vaikuttavuuden arviointiin ja siinä käytettävien indikaattoreiden kehitykseen yhteistyössä ministeriön kanssa.

Kallioperä ja raaka-aineet

GTK keskittyi sopimuksen mukaisesti ensivaiheen malminetsintään painopisteen ollessa kullassa, jossa on nähtävissä parhaat mahdollisuudet uuden kaivostoiminnan aloittamiseen lähi tulevaisuudessa.

Kertomusvuonna GTK raportoi vain yhden uuden myyntikelpoisen esiintymän (Kittilän Kettukuusikon kultaesiintymä) markkinoitavaksi teollisuuden jatkotutkimuskohteeksi (tavoite 3–6 esiintymää), mikä nykytilanteessa on hyväksyttävä. GTK:n mukaan tämä johtui siitä, että etsinnän painopiste oli uusien malmipotentialisten alueiden ja esiintymien paikantamisessa. Osasyynä lienee myös paljon henkilöresursseja sitonut, tulevaisuuden kannalta tärkeä numeeristamishanke. Myyntikelpoisten esiintymien raportoinnissa on aiheellista siirtyä esim. kolmivuotiseen tarkasteluajanjaksoon, jolloin raportoinnissa voidaan keskittyä mieluummin laatuun kuin määrään (GTK on viime vuosina raportoinut ministeriölle 5–8 esiintymää vuodessa). Jatkotutkimuksia suunniteltaessa GTK:n tulisi ennen laajamittaista tutkimustoimintaa myös arvioida, onko tutkituilla alueilla realistisia mahdollisuuksia kaivostoiminnan käynnistämiseen.

GTK on ansiokkaasti edistänyt luonnonkivien hyödyntämistä ja niihin liittyvää tietämystä: Kuopion yksikköön nimettiin luonnonkivialan tutkimusprofessori, ja GTK osallistui aktiivisesti Juuan Nunnanlahdessa vuonna 2003 avatun Suomen Kivikeskuksen suunnitteluun ja toteutukseen Geotietokeskuksen osalta. Luonnonkivivarojen kartoitukseen on syytä panostaa jatkossa riittävästi.

Tutkimuskeskus osallistui kahteen merkittävään yhteishankkeeseen, joiden rahoitus perustui osin ns. Venäjän velkakonversioon. Syväseisminen heijastusluotaus saatiin varsinaisen mittaustyön osalta onnistuneesti päätökseen ja tulosten tutkinta jatkuu GTK:ssa osana normaalia toimintaa. Työ pystyttiin toteuttamaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. GTK hoiti

23.6.2004

sekä työn suunnittelun että valvonnan ja siihen liittyvän tiedottamisen mallikkaasti, eikä tutkimuksesta aiheutunut odottamattomia yllätyksiä. Outo-kummussa aloitettiin valmistelut 2,5 kilometrin syvyyteen ulottuvan syväkairaushankkeen toteuttamiseksi, ja tätä koskeva sopimus allekirjoitettiin. Kysymyksessä on hyvin hanke, joka palvelee yleistä perustutkimusta mutta jonka tulosten sovellusmahdollisuuksia elinkeinoelämässä on vaikea nähdä.

Vaikka tällaiset hankkeet ovat tutkimuksellisesti mielenkiintoisia ja vaikka niiden rahoituksesta merkittävä osa tulee budjettirahoituksen ulkopuolelta, syövät ne osaltaan tutkimuskeskuksen normaaleja resursseja. Tällaisiin suuriin hankkeisiin osallistumisen tulee tukea GTK:n muuta toimintaa, ei muodostua omaksi erilliseksi kokonaisuudeksi. Mahdollisia uusia hankkeita suunniteltaessa tulee asiasta informoida sekä ministeriön GTK:sta vastaavia henkilöitä että johtokuntaa riittävän varhaisessa vaiheessa.

Maankäyttö ja ympäristö

Tulosalueen tavoitteet saavutettiin pääosin. Merkittävä osa hankkeista toteutettiin yhteisrahoitteisina hankkeina. Kartoitustoiminnot keskitettiin maankäytön suunnittelun ja elinkeinoelämän tarpeiden kannalta tärkeimmille alueille. Maankäyttö- ja ympäristökysymyksiin liittyvän kartoituksen ja tutkimuksen osuutta ei kuitenkaan pystytty vahvistamaan kertomusvuonna. Toisaalta samanaikaisesti käynnistettiin useita uusia hankkeita, ja tutkimuskeskuksen roolia maankamaraan liittyvien ympäristökysymysten asiantuntijana vahvistettiin mm. perustamalla yhteinen ympäristögeokemian professuuri Kuopion yliopiston kanssa.

Maaperän peruskartoitusohjelmassa panostettiin edelleen olemassa olevan kartoitusaineiston numeeristamiseen. Työ saatiin keskeisiltä osilta päätökseen.

Maa-ainesten tilinpitoa koskevasta yhteistyöstä sovittiin ympäristöministeriön kanssa. Tavoitteena kehittää järjestelmä, josta on internetin välityksellä saatavissa ajankohtainen tieto käytettävissä olevista ainesmääristä, niiden laadusta ja käyttökelpoisuudesta eri tarkoituksiin. Kysymyksessä on kestävä kehityksen kannalta yhteiskunnallisesti merkittävä eri tahojen yhteisesti kehittämä järjestelmä.

GTK:n osaaminen ympäristöasioissa, esimerkiksi kaivosalueiden jälkihoitossa, on hyvää kansainvälistä luokkaa. GTK pystynee tulevaisuudessa markkinoimaan osaamistaan tällä saralla kansainvälisestikin.

Ympäristögeologian merkitys korostuu tulevaisuudessa. GTK on osallistunut useiden kehittämisohjelmien ja muiden aktiviteettien toteuttamiseen ja suunnitteluun, ja on haluttu yhteistyökumppani. GTK:n käytettävissä olevat resurssit ovat kuitenkin rajalliset, mistä syystä olisi tarpeen arvioida,

23.6.2004

mitkä ovat ne strategiset GTK:n erikoisosaamiseen liittyvät alueet, joihin keskuksen tulisi panostaa.

Tiedonhallinta

Tietoaineistojen laatu on yleisesti ottaen hyvä. GTK:ssa on ollut käynnissä mittava tietoaineistojen hallintaan ja käytettävyyden parantamiseen liittyvä hanke. Geologisten paikkatietojen hallintaan liittyvä järjestelmä saadaan teknisesti valmiiksi vuoden 2004 lopussa. Vanhaa tutkimusaineistoa on numeeristettu ja keskeinen aineisto tallennettu uuteen järjestelmään. Kaikkea materiaalia ei kuitenkaan saatu numeeristettua, ja työ saatetaan loppuun yksikköjen omina erillishankkeina. Koska kysymyksessä on merkittävä tietovaranto, on tärkeää huolehtia siitä, että kaikki materiaali todella saadaan siirretyksi numeeriseen muotoon ja täten turvataan ainutlaatuisen tiedon jatkohyödyntämismahdollisuudet.

Tukipalvelut

Tukipalveluiden osalta saavutettiin kaikki tavoitteet. Ulkopuolisille myytävät palvelut muodostivat hieman yli puolet tutkimuskeskuksen maksullisen toiminnan tuloista ja kasvua oli noin 30 %. Kasvu aiheutui pääosin laajoista kansainvälisistä lentotutkimushankkeista.

Kilpailun vääristymisen estämiseksi on tärkeää pitää huoli siitä, että maksullisen palvelutoiminnan kustannuslaskennassa huomioidaan kaikki palveluista aiheutuvat kustannukset riittävällä tarkkuudella ja että tukipalveluita ei subventoida budjettirahoituksella.

Tutkimuskeskus myi asiantuntijapalveluitaan myös ulkomailla. Mosambikissa ja Tansaniassa toteutettavat monivuotiset kartoitushankkeet sekä laaja lentogeofysikaalinen mittausohjelma sitoivat merkittävästi tutkimuskeskuksen resursseja. Laajoihin kansainvälisiin hankkeisiin osallistumisen tulee tukea GTK:n osaamista ja tuoda siihen lisäarvoa. Kansainvälisten hankkeiden kustannusseurantaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, ja pitää huolta siitä, että GTK:lla seurataan hankkeista aiheutuneita todellisia kustannuksia, jotta voidaan saada oikea kuva hankkeiden kannattavuudesta.

Lentogeofysikaalinen mittauskapasiteetti oli pääosin sidottuna Afrikan projekteihin, mistä syystä kotimaan kartoituslentoja ei voitu toteuttaa täysimittaisesti ja tältä osin kaikkia tavoitteita ei saavutettu. Jatkossa on välttämättömyyden harkita, mikä osuus kapasiteetista voidaan myydä ulkomaisiin tilaustoihin ja missä tapauksissa ulkomaiset tilaustyöt on perusteltua asettaa kotimaassa tehtävien tilaustöiden tai budjettirahoitteisten hankkeiden edelle.

23.6.2004

Laatu

GTK:ssa on kiinnitetty erityistä huomiota toiminnan laatuun ja laaja laatu-järjestelmähanke jatkui vielä tarkasteluvuonna. Kaikki runkotoiminnot ovat nyt laatu-järjestelmässä, ja järjestelmä on käytössä.

Resurssit

Henkilöstö

Balanced scorecard -malliin pohjautuvaa mittariston kehittämistyötä jatkettiin suunnitelman mukaisesti tavoitteena luoda mittaristo koko tutkimuskeskuksen tasolle. Tavoite toteutui ja GTK -tason mittaristo valmistui käyttöön otettavaksi. Koska vastaava järjestelmä on käytössä useassa ministeriön hallinnonalan yksikössä ja koska mittariston kehittäminen on vaativa työ, ministeriö kuului mielellään GTK:n kokemuksi mittariston osuuvuudesta ja onnistumisesta yleensäkin.

Tutkimuskeskuksen henkilöstöstä samoin kuin yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten gealan osaajista huomattava osa jää eläkkeelle lähi vuosina. Tästä syystä on tärkeää turvata riittävä korkeatasoisten osaajien saanti GTK:n palvelukseen. Normaalin rekrytoinnin lisäksi palkattiin joukko korkeakouluharjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä osana tavoitteellista uusrekrytointia. Näin voidaan paremmin taata lähivuosina uhkaamassa olevaa huomattavasta eläköitymisestä aiheutuvaa osaamisvajetta.

Pysyvän henkilöstön ikääntymiseen liittyviä ongelmia vähennetään koulutuksen ja kuntoutuksen avulla. Kannustavalla palkkausjärjestelmällä tuetaan työn tuloksellisuutta ja henkilöstön sitoutumista. Kannustava palkkausjärjestelmä on kokonaisuudessaan käytössä, ja sitä kehitetään edelleen.

Maksullinen toiminta

GTK:n tavoitteena on lisätä maksullista toimintaa ja yhteisrahoitteisista hankkeista saatavan muun toiminnan tulo-rahoituksen osuutta. Maksullisen toiminnan ylijäämätavoitteeksi vuodelle 2003 sovittiin 450 000 euroa eli 7% tuotoista.

Maksullisen toiminnan ylijäämätavoitetta ei saavutettu. Tähän vaikuttivat merkittävästi Afrikan hankkeet, joiden kustannusvastaavuuslaskelmassa huomioitiin myös valmistelukustannukset. Ministeriö pitää oikeana lähtökohtana, että kaikki maksulliseen toimintaan liittyvät kustannukset vyörytetään niille. Jatkossa onkin erittäin tärkeää kiinnittää huomiota kustannusten todelliseen laskentaan / seurantaan.

23.6.2004

Sisäinen valvonta

Sisäisen valvonnan ja tarkastuksen merkitys on korostunut mm. laajojen kansainvälisten hankkeiden ja alalla olevan kiristyvän kilpailun takia. GTK:ssa onkin kiinnitetty kiitettävästi huomiota molempiin.

Seuranta ja raportointi

Tutkimuskeskus ei mainitse toimintakertomuksessaan vuonna 2003 toteutettua geotieteiden arviointia, joka julkistettiin joulukuussa 2003. Arviointi sisältää joukon GTK:ta koskevia suosituksia, joiden analysointi ja jatko-toimenpiteiden käynnistäminen toteutetaan vuonna 2004. Arvioinnin jatko-toimenpiteisiin palataan syksyn 2004 tulosneuvotteluissa.

Vuonna 2003 käynnistyi myös Outokumpu Oyj:n geodatan siirto GTK:n arkistoihin. Kysymyksessä on kansallisesti merkittävä useampi vuotinen hanke, jossa Outokumpu Oyj:n noin 50 vuoden aikana kokoama data siirretään julkiseen käyttöön. Ministeriö toivoo, että GTK raportoi asiasta omalta kannaltaan vuoden 2004 alkuvuotta koskevassa katsauksessa.

Kansainvälisten yhtiöiden kiinnostus Suomeen on kasvanut, mikä aiheuttaa uusia vaateita myös kansallisille toimijoille. Tarvitaan laadukasta geodataa, tarvitaan hyvää ja tasapuolista palvelua. Jatkuva keskustelu eri sidos- ja asiakasryhmien kanssa on välttämätöntä.

Suuret kansainväliset hankkeet sisältävät myös riskejä. Systemaattinen riskienarviointijärjestelmä, joka ottaa huomioon sekä aineelliset että aineettomat riskit, olisi hyvä ottaa käyttöön harkittaessa osallistumista tällaisiin hankkeisiin.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO KULUTTAJATUTKIMUSKESKUKSEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Yleistä

Kuluttajatutkimuskeskuksen yleiset tulostavoitteet on asetettu vuoden 2003 talousarvioesityksessä. Yksityiskohtaisemmat tulostavoitteet on kirjattu 11.11.2002 allekirjoitettuun tulossopimukseen. Kuluttajatutkimuskeskuksen toimittamat asiakirjat – toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat - ovat selkeitä ja antavat hyvän mahdollisuuden arvioida tutkimuskeskuksen toimintaa ja taloutta. Asiakirjat osoittavat Kuluttajatutkimuksen toiminnan olleen vuotta 2003 koskevan tulossopimuksen mukaista.

Nopeasti muuttuva toimintaympäristö asettaa yhä enemmän haasteita ennakoivalle tutkimusotteelle. Ministeriö voi yhtyä toteamukseen jonka mukaan sekä tutkimuksen että muun asiantuntijatoiminnan kasvun tehtävänä on lisätä valmiuksia tunnistaa muutostekijöitä, ymmärtää markkinoiden toimintamekanismeja sekä tuottaa uusia ratkaisuvaihtoehtoja. Tyydytyksellä voidaan todeta, että tutkimuskeskuksen henkilöstöä käytettiin tällaisissa, ja myös muunlaisissa, asiantuntijatehtävissä aiempaa enemmän.

Kertomusvuonna laadittiin tutkimuskeskukselle tietohallintostrategia ja uudistettiin kuluttajapaneeli. Tietopalvelun alueella laadittiin tutkimuskeskukselle viestintästrategia ja siihen liittyvä viestintäohje.

Vaikuttavuustavoitteet

Kuluttajatutkimuskeskuksen vaikuttavuustavoitteet on määritelty pitkän aikavälin yleisinä tulostavoitteina, eikä suorite- tai määräperustaisia vaikuttavuustavoitteita ole asetettu. Tutkimuskeskus on laajentanut yhteistyötä kotimaisten tutkija- ja järjestötoimien kanssa ja toiminta kansainvälisessä tutkimusverkostossa on ollut aktiivista. Tulossopimuksessa esitetty haaste kehittää tutkimusverkostoja ja syventää niiden toimintaa on otettu vastaan ja siihen on kyetty tyydyttävällä tavalla vastaamaan. Julkaisutoiminta ja pidettyjen esitelmien määrä lisääntyivät huomattavasti.

Toiminnalliset tavoitteet

Tutkimustoiminta on edennyt suunnitellulla tavalla. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta eri teema-alueilla saa selkeä kuvan oheistetuista taulukoista, joissa esitetään tuotetut suoritteet ja toimintaan sitoutuneet resurssit.

Organisaation kehittäminen

Uutta palkkausjärjestelmää ei vielä onnistuttu ottamaan käyttöön. Tavoitteena on päästä uuteen järjestelmään vuoden 2004 aikana. Henkilöstökertomuksen mukaan tutkimuskeskuksen henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 41 henkilöä, joista 31 virkasuhteista ja 10 työsopimussuhteisia. Vakituista henkilöstöä oli 27 henkeä ja määrä-

23.6.2004

aikaisia 14. Henkilöstön keski-ikä on runsaat 45 vuotta, minkä on kohtuullisen korkea luku. Henkilöstö on kuitenkin kokenutta tutkimushenkilöstöä, jonka koulutustaso on korkeampi kuin tutkimuslaitoksissa yleensä. Henkilöstön osaamista ylläpidettiin ja kehitettiin tarjoamalla räätälöityä koulutusta täsmäkurssituksin.

Tätä arviota tehtäessä ei ole ollut käytettävissä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta eikä Tilintarkastajien vuosiyhteenvetoa. Mikäli näissä ilmenee huomautettavaa tutkimuskeskuksen taloudenpidossa ministeriö varaa mahdollisuuden arvioida tutkimuskeskuksen taloutta ja tilinpäätöslaskelmia näiltä osin uudelleen.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO TURVATEKNIIKAN KESKUKSEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio turvatekniikan keskuksen (TUKES) toiminnasta perustuu TUKESin laatimaan asiakirjaan ”Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 2003”, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen sekä TUKESin toiminnasta muuten saatuun informaatioon. Ministeriö on lisäksi antanut alkuvuotta 2003 koskevan arvion 10.11.2003 pidetyn tulosneuvottelun yhteydessä.

VTV on todennut TUKESin tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2003, että tilinpäätöslaskelmat ja niiden tarkastelu on laadittu talousarvioasetuksen mukaisesti eikä VTV:llä ole niihin huomauttamista.

Tuloksellisuus

Yleisarvio TUKESin toiminnan tuloksellisuudesta

Toimintakertomuksessa ja tilinpäätöslaskelmissa on esitetty kustannus-, henkilötövuosi-, käsittelyaika- ja suorit tiedot sekä maksullisen toiminnan kustannusvastauslaskelma, jotka kuvaavat TUKESin toiminnan tuloksellisuutta. Ministeriöllä ei ole näiden suhteen huomauttamista. Tuottavuuden kehitystä ei toiminnan hajanaisuuden ja erilaisuuden vuoksi voida yksiselitteisesti arvioida. Tuottavuuden edistämiseksi on toteutettu useita toimenpiteitä.

TUKESin toimialan turvallisuus- ja luotettavuustilanteessa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia.

TUKESissa kehitteillä oleva turvallisuusindikaattorijärjestelmä auttaa tulevaisuudessa paremmin arvioimaan toimialan turvallisuus- ja luotettavuustilannetta sekä toiminnan tuloksellisuuden kehitystä.

Tavoitteiden saavuttaminen

Vuosittain sovittavilla tulostavoitteilla toteutetaan seuraavia pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteita:

Kansalaisten ja organisaatioiden tietämys lisääntyy ja turvalliset toimintatavat toteutuvat.

Lainsäädäntö on ajanmukainen.

Asiakastyytyväisyys säilyy korkealla tasolla.

23.6.2004

Vuoden 2003 aikana tapahtui myönteistä kehitystä edellä mainittujen vaikuttavuustavoitteiden osalta. TUKESin toimialalla sattuneissa onnettomuuksissa kuoli 11 henkilöä. Näihin onnettomuuksiin kuuluivat muun muassa erittäin vakava prosessionnettomuus, merkittävän ympäristövahingon aiheuttanut kemikaalivuoto ja sähköalan ammattilaisen kuolemaan johtanut tapaturma. Tällaiset onnettomuudet ovat harvinaisia. Valvonnassa havaittiin myös vakavia puutteita ja laiminlyöntejä, mutta niiden tilastollista merkittävyyttä ei voida tässä vaiheessa arvioida.

TUKES on saavuttanut sille asetetut tulostavoitteet pääosin hyvin. Seuraavassa käsitellään tarkemmin vuodelle 2003 sovittujen tulostavoitteiden toteutumista.

Tulostavoite 1. Tuotteiden ja laitosten turvallisuus- ja luotettavuustaso säilyy korkeana.

Tavoitteen toteuttamiseksi TUKES on suorittanut säädösten edellyttämää valvontaa sekä kohdistanut harkinnanvaraista valvontaa sellaisiin laitoksiin ja laitteistoihin, joista voi aiheutua vakavia tai suuria määriä onnettomuuksia, sekä toimijoihin, joiden toiminnalla on vaikutusta suureen määrään laitteistoja. Tuotevalvonnassa TUKES on pyrkinyt estämään vaatimusten vastaisten tuotteiden markkinoille pääsyn sekä poistamaan markkinoille ja käyttöön päässeet, vaatimusten vastaiset tuotteet.

Valvontakäynnit ja määräaikaistarkastukset on toteutettu pääosin suunnitelmien mukaisesti. Poikkeamien syyt on toimintakertomuksessa selvitetty eräitä tapauksia lukuun ottamatta. Valvontasuoritteiden käsittelyaikatavoitteet on saavutettu hyvin. Seuraavassa tulossopimuksessa käsittelyaikatavoitteet on syytä sopia sellaisiksi, että niiden toteutumista voidaan myös kaikilta osin seurata.

Useissa valvontakohteissa on tapahtunut turvallisuuden kannalta myönteistä kehitystä ja valvontatulosten perusteella voi arvioida, että turvallisuustaso on näissä kohteissa parantunut.

Valvonnassa havaittiin myös sellaisia puutteita ja laiminlyöntejä, joita voidaan pitää vakavina. Nestekaasua käsittelevissä keskisuurissa kohteissa havaittiin järjestelmällisesti puutteita tilaluokituksen tekemisessä. Sähkölaitteistojen kenttävalvonnassa havaittiin huollon ja kunnossapidon puutteita joka kolmannessa laitteistossa. Sähkölaitteistovalvonnassa ilmoituksenvaraisiin räjähdysvaarallisiin tiloihin tehtiin 27 valvontakäyntiä, näistä 12 kohteessa määräaikaistarkastus oli tekemättä. Kemikaalisäiliöiden valvonnan yhteydessä havaittiin suhteellisen paljon puutteita.

TUKESin on tarpeen ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin ja varmistaa, että havaitut puutteet ja laiminlyönnit korjataan. TUKESin tulee myös jatkossa suunnata valvontatoimintaansa siten, että vaatimustenvastaiset kohteet löydetään.

TUKESin toimialalla sattuneiden onnettomuuksien määrä on pysynyt samalla tasolla kuin aikaisempina vuosina.

23.6.2004

Tulostavoite 2. Elinkeinoelämän edellytykset ja kansalaisten mahdollisuudet tunnistaa, hallita ja ennaltaehkäistä turvallisuus- ja luotettavuusriskejä parantuvat. Kansalaisten turvallisuusmyönteisyys sekä laitteiden, laitteistojen ja laitosten turvallinen käyttö ja kunnossapito lisääntyvät.

Tavoitteen toteuttamiseksi TUKES on selvittänyt mm. valvonnan toteutumista ja vaikuttavuutta sekä toimijoiden turvallisuusasenteita. Viestintähankkeilla, ohjeistuksella ja koulutuksella on pyritty parantamaan yritysten ja kansalaisten tietämystä säädöselvoitteista ja turvallisista toimintatavoista.

Vuoden aikana valmistui useita tutkimus- ja kehittämishankkeita. Näiden tuloksia voidaan käyttää hyväksi TUKESin toiminnan suuntaamisessa ja kehittämisessä sekä myös lainsäädäntöä kehitettäessä. Vuodenvaihteessa oli käynnissä myös useita laajoja kehittämishankkeita, joita jatketaan tämän vuoden aikana.

TUKES on viestinyt aktiivisesti toimialansa asioista toiminnanharjoittajille ja kansalaisille käyttäen monipuolisesti eri viestintäkanavia. TUKES on toteuttanut myös useita merkittäviä viestintähankkeita suunnitelmien mukaisesti. Internet-sivuilla otettiin käyttöön eräitä uusia palvelumuotoja.

Tulostavoite 3. Toimialan säännöstö on ajan tasalla, velvoitteet on suhteutettu oikein ja säädösten soveltamiskäytännöt ja –menettelyt ovat tarkoituksenmukaiset.

TUKESin toimialalla on ollut käynnissä useita lainsäädäntöhankkeita. TUKES on avustanut ministeriöitä säädösvalmistelussa sekä osallistunut myös komission työryhmien työhön tulostavoitteen mukaisesti.

Tulostavoite 4. Toteutetaan turvatekniikan keskusta koskevan evaluointihankkeen edellyttämät toimenpiteet.

TUKES on avustanut kauppa- ja teollisuusministeriötä evaluoinnin johtopäätösten käsittelyssä ja priorisoinnissa. TUKES on myös omalta osaltaan toteuttanut evaluointihankkeen edellyttämiä toimenpiteitä, mm. soveltamalla tulosketjuajattelua tulossuunnitelmien valmisteluun ja sisältöön.

Tulostavoite 5. Asiakastyytyväisyys on korkealla tasolla.

Asiakastyytyväisyys selvitystä ei ilmeisesti ole vuoden 2003 aikana tehty. Tämän vuoksi asiakastyytyväisyyden tasoa on vaikea arvioida. Toimintakertomuksessa on todettu, että saatuihin asiakaspalautteisiin on reagoitu.

Tulostavoite 6. Teknillisen turvallisuuden ja luotettavuuden edistämiseksi on kansallinen ja kansainvälinen yhteistyöverkosto.

TUKES on osallistunut aktiivisesti kansalliseen, pohjoismaiseen, eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteistoimintaan asetettujen tulostavoitteiden mukaisesti.

23.6.2004

TUKES on lisäksi toiminut aktiivisesti ja tuloksekkaasti toimialojensa neuvottelukuntien työssä.

Tulostavoite 7. Tietohallinto on toimintaa tukevaa ja ajantasaista.

Sähköisten palvelujen strategia on päivitetty. Tulostavoitteen mukaisesti sähköistä asiakaspalvelua on lisätty ja extranet-palvelujen laajentamista on selvitetty.

Tulostavoite 8. Henkilöstön osaaminen syvenee ja monipuolistuu. Henkilöstötyytyväisyyttä tukee selkeämmät johtamisjärjestelmät.

Henkilöstöstrategia ja siihen liittyvä kehittämissuunnitelma valmistui. Kehittämissuunnitelmaan liittyviä hankkeita aloitettiin.

Henkilöstön kehittämisohjelmien laadintaa ja organisointia koskeva hanke valmistui. Tämän seurauksena aloitettiin TUKESin henkilöstön systemaattisen osaamisen kehittämishjelma.

Henkilöstökysely toteutettiin viidennen kerran. Kyselyn tulokset ovat useimmilla mittarin alueilla selvästi yleistä työyhteisötasoa positiivisempi. Merkittäviä muutoksia ei ollut verrattuna aikaisempien kyselyjen tuloksiin.

Resurssit

Henkilöstöasiat

TUKESissa käytettiin vuonna 2003 116 henkilötyövuotta (111 htv vuonna 2002). Henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 125 (116 vuonna 2002).

TUKES on panostanut henkilöstön koulutukseen enemmän kuin yleensä valtionhallinnossa. Koulutukseen osallistuttiin keskimäärin 11 päivää henkilöä kohti, mikä osoittaa aktiivista suhtautumista asiantuntijaorganisaation kehittämistoimintaan.

Talous

Toiminnalliset tuotot olivat vuonna 2003 yhteensä 1,5 milj. euroa. Tuotot vähenivät edellisvuodesta 5 %. Maksullisen toiminnan tulot olivat yhteensä 1,3 milj. euroa.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 10,3 milj. euroa. Toimintamäärärahaa siirtyi seuraavalle vuodelle 1,1 milj. euroa (1,4 milj. euroa vuonna 2002), mikä antaa suotuisat lähtökohdat vuoden 2004 toiminnalle.

TUKESin toimintamenot olivat osittain nettobudjetoituja. Tällaisia tuloja oli yhteensä 106 000 euroa.

23.6.2004

TUKESin taloudellinen tilanne oli vuonna 2003 hyvä.

Sisäinen valvonta

TUKESin yksiköt vastaavat siitä, että toiminnan ja taloudenhoidon sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Varsinaista sisäistä tarkastajaa ei ole. Valvontaan kuuluva sisäinen tarkkailu on sisällytetty TUKESin työrutiineihin ja prosesseihin.

VTV:llä ei tarkastuksessaan tullut esille olennaista huomautettavaa TUKESin sisäisen valvonnan osalta.

Seuranta

Kauppa- ja teollisuusministeriön ja TUKESin yhteistyö on toiminut hyvin tulosohtuksessa ja sen kehittämisessä.

TUKESissa kehitteillä oleva turvallisuusindikaattorijärjestelmä auttaa tulevaisuudessa arvioimaan toimialan turvallisuus- ja luotettavuustilannetta sekä toiminnan tulokellisuuden kehitystä.

TUKESin suoritteiden käsittelyaikatavoitteita on tarpeen kehittää seuraavassa tulosopimuksessa siten, että asetettujen tavoitteiden toteutumista voidaan myös kaikilta osin asianmukaisesti seurata.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ KANNANOTTO MITTATEKNIIKAN KESKUKSEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat kertomukset ja lausunnot

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio mittatekniikan keskuksen (MIKES) toiminnasta perustuu MIKESin laatimaan asiakirjaan ”Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 2003”, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen sekä laitoksen toiminnasta muuten saatuun informaatioon. Ministeriö on lisäksi antanut alkuvuotta 2003 koskevan arvion 4.11.2003 pidetyn tulosneuvottelun yhteydessä.

VTV on todennut MIKESiä koskevassa tilintarkastuskertomuksessaan 24.5.2004, että sillä ei ole huomautettavaa laitoksen tilinpäätöksen laadinnan, sisäisen valvonnan eikä talousarviosäännösten noudattamisen suhteen.

Tuloksellisuus

Yleisarvio

Mittatekniikan keskuksen toiminta on vuonna 2003 ollut kokonaisuutena katsoen tulossuunnitelman mukaista. Sama johtopäätös koskee keskuksen kaikkia päätavoitteita, jotka ovat

- *Toiminnan kehittämisessä edetään kansallisten mittanormaali- ja akkreditointijärjestelmille vahvistettujen strategisten linjausten mukaisesti.*
- *Keskuksen kehittämis-, palvelu- ja tutkimustoiminta vastaavat vahvistettujen linjausten mukaisesti sekä julkishallinnon että markkinoiden tarpeita ja täyttävät kansalliset ja kansainväliset tasovaatimukset.*
- *Keskuksen tiedot, osaaminen ja menettelyt ovat tarkoituksenmukaisia ja vastaavat toimialan kansainvälisiä vaatimuksia ja sopimuksia.*

Palvelutoiminnan volyymi on laitoksen molemmilla toimialoilla yltänyt asetettuihin tavoitteisiin. Maksullisen toiminnan tuotot 2,078 milj.euroa jäivät jonkin verran (5,4 %) tavoitteistaan. Toisaalta toiminnan kulut ovat pysyneet kurissa ja olivat 7,4 % suunniteltua pienemmät. Laitoksen taloudellinen tulos on kaiken kaikkiaan hyvä.

Tutkimus- ja kehittämishankkeet etenivät yleisesti ottaen hyvin, eräitä aikatauluviivästyksiä lukuun ottamatta. Myös muut toiminnalliset tulostavoitteet toteutuivat varsin hyvin. Muutostilanne huomioon ottaen toiminnallinen tulos on varsin hyvä.

Tulostavoitteiden saavuttaminen tulosityksiköittäin

Hallinto- ja tukipalvelut

23.6.2004

Johtamista ja sisäisen toiminnan kehittämistä koskevissa hankkeissa keskus on edennyt lähestulkoon tavoitteiden mukaisesti. Viestintästrategian päivitys ja sen kytkeminen osaksi toimintasuunnitelmaa on vaikuttavuusnäkökulmasta maininnan arvoinen hanke. Sen sijaan keskuksen toiminnan vaikuttavuutta käsittelevän konsulttiselvityksen tulokset jäivät toimintakertomuksesta päätellen jossain määrin vajaiksi ja hyödyntämisen kannalta kapeahkoiksi.

Uuden toimitilan toteutussuunnittelussa keskus on toiminut suunnitellun aktiivisesti. Rakennusvaiheen käynnistymisen myöhästymisen lisäksi toteutuksessa on ilmennyt lisäviiveitä. Ne eivät johdu MIKESistä, mutta hankaloittavat erityisesti taloussuunnittelua. Suunnitelmien pitävyys on jatkossa aiempaakin tärkeämpää.

Metrologia- ja akkreditointitoimintaa koskevan lainsäädännön uudistamista on selvitetty KTM:n ja MIKESin yhteistyönä tulossopimuksen mukaisesti. Akkreditointielimiä koskevan kansainvälisen standardiehdotuksen (ISO 17011) vaikutuksiin ja siihen liittyviin organisatorisiin muutostarpeisiin tullaan sopeutumaan asianomaisten aikataulujen mukaisesti. Käytännön muutokset ajoittuvat pääosin vuoteen 2005.

Metrologian yksikkö

Metrologiayksikön hankkeiden eteneminen on yleisesti ollut tulostavoitteiden mukaista. Toimitilahanke on kuormittanut suunniteltuakin enemmän nimenomaan metrologiayksikköä, mikä on heijastunut eräiden muiden tulosalueiden panostuksiin. Myönteinen havainto on, että metrologian tutkimushankkeita on voitu tässä tilanteessa viedä eteenpäin lähes aikataulutavoitteiden mukaisesti.

Palvelutoiminnan tulot kääntyivät loppuvuonna kasvuun ja toteutuivat tulostavoitteiden mukaisesti (0,669 milj.euroa). Kasvu edellisvuodesta oli yli 24 prosenttia. Taloudellisesti ja toiminnallisesti oikeana kehityssuuntana on myös pidettävä sitä, että erityisesti asiantuntijapalvelutulot kasvoivat. Viron metrologiajärjestelmän kehittämiseen tähtäävän EU-rahoitteisen hankkeen käynnistyminen on maininnan arvoinen kansainvälinen hanke. Toisaalta esimerkit EU- ja TEKES-rahoituksen pullonkauloista kertovat siitä, että tällaiseen hanketoimintaan tulee johdonmukaisesti panostaa jatkossa.

Metrologian toimialueen koulutus- ja tiedotustoiminta sekä kansainvälinen toiminta oli suunnitellun aktiivista. Metrologian tutkimusohjelman valmistelusta aiempien kaavailujen mukaisesti päätettiin luopua, mitä on pidettävä peruteltuna ratkaisuna. Tulossuunnitelmaan välillisesti liittyvä - MIKESin päätulostavoitteiden kannalta tärkeä - metrologian kansallisten strategialinjausten päivittäminen (Metrologian neuvottelukunnan päävastuulla) viivästyi.

Akkreditointiyksikkö

Akkreditointitoiminta onnistui myös saavuttamaan tulostavoitteensa varsin hyvin. Palvelutoiminnan volyymin kasvu tosin jäi alle suunnitellun. Tulot olivat 1,432 milj.euroa eli 6,7% alle tavoitteen. Tulot ja menot olivat kuitenkin hyvin tasapainos-

23.6.2004

sa. Lisäksi toimintakertomuksen perusteella ovat akkreditointipalvelun laadulliset tavoitteet, esimerkiksi asiakastyytyväisyys, toteutuneet hyvin.

Maksullisen palvelutoiminnan tuottavuus lisääntyi 2,4 %. Jonkin aikaa näkyvissä ollut markkinoiden kyllästyminen on seikka, johon yksikön on pystyttävä reagoimaan vastaisuudessa. Tuottavuuden lisääminen prosesseja tehostamalla on yksi reagointikeino. Palvelukyvyyn ja henkilövoimavarojen kehittämisessä onkin toimintavuonna edistytty suunnitellusti.

Arviointimenettelyjen kehittäminen ja tähän liittyvä kotimainen ja kansainvälinen yhteistyö on ollut suunnitellun aktiivista. Vastavuoroisen tunnustamisen kannalta tärkeä saavutus on tarkastuslaitoksia koskevaan EA:n multilateraalisopimukseen liittyminen. FINASin arvioijien toiminta EA:n peer-evaluoinneissa on myös kansainvälistä arvostusta ja vaikuttavuutta lisäävä seikka.

Talous

Laitoksen taloudellinen toiminta on toimintavuonna ollut pitkälti tulosuunnitelman mukaista. Maksullisen toiminnan tuotot (2,078 milj.euroa) ovat 5,4 % alle suunnitellun, mutta vajaa 7 % suuremmat kuin vuonna 2002. Maksullinen palvelutoiminta oli kaikilta osin kustannusvastaavaa.

Vuoden kokonaiskulut (6,220 milj.euroa) ovat puolestaan suunniteltua pienemmät siten, että talous oli tältä osin tasapainossa. Koko tilikauden tuotto/kulujäämä oli -4,375 milj.euroa.

Siirtomäärärahasäästö kasvoi vuoden lopussa 1,575 milj.euroon. Säästö on suhteellisesti ottaen suuri, mutta vallitsevassa muutostilanteessa asianmukaista tasoa. Toimitilahankkeen ajoitusmuutokset sekä laboratoriotilojen vaatimat vaikeasti ennakoitavat hankinnat edellyttävät riittävää rahoituspelivaraa.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO KEKSINTÖSÄÄTIÖN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Ministeriön kannanotto Keksintösäätiön toiminnasta perustuu säätiön vuoden 2003 tulosohjausraporttiin, toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmiin. Ministeriö antoi alkuvuotta koskevan arvion 4.11.2003 pidetyn tulosneuvottelun asiakirjoissa.

Tilinpäätös

Tilintarkastajien mielestä tilinpäätös voidaan vahvistaa. Keksintösäätiön valtuuskunta ei ole vielä vahvistanut tilinpäätöstä.

Tuloksellisuus

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Keksintösäätiön toiminnan laajuus oli edellisvuosien tasolla. Neuvontapalvelujen kysyntä kuitenkin jatkoi edelleen kasvua. Muille tahoille jatkorahoitettavaksi siirtyneiden hankkeiden määrä kasvoi tavoitteiden mukaisesti tai jopa ylittäen sen, mutta hyödynnettyjen keksintöjen määrä pysytteli edellisvuosien tasolla. Keksintösäätiössä on vireillä monia hankkeita, joilla pyritään tehostamaan keksintöjen hyödyntämistä sekä lisäämään yhteistyötä rahoittajien ja muiden innovaatioympäristön toimijoiden kanssa. Kaikki tämä antaa aiheen uskoa, että toiminta edelleen kehittyy, ja tuloksia syntyy entistä enemmän.

Talouden ja projektirahoituksen seurantaa kehitettiin ja tehostettiin, minkä lisäksi ryhdyttiin karsimaan kustannuksia. Uusi tietojärjestelmä helpottaa projektien seurantaa. Tämä viittaa siihen, että jatkossa toiminnan taloudellisuus paranee entisestään.

Toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Keksintösäätiössä käynnistettiin viime vuonna monia tässä kannanotossakin mainittuja toimenpiteitä, joiden tavoitteena on toiminnan tehostaminen ja tulosten synnyttäminen sekä talouden parantaminen. Ministeriö ei näe tällä hetkellä tarvetta muihin lisätoimenpiteisiin.

Tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden saavuttaminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Keksintösäätiölle on asetettu tavoitteeksi vaikuttaa siihen, että ilmapiiri Suomessa on keksinnöllisyydelle myönteinen ja yksityishenkilöiden ja pienyritysten edellytykset kehittää ja hyödyntää keksintöjään ovat mahdollisimman hyvät koko maassa. Ministeriön mielestä Keksintösäätiö on toiminut aktiivisesti keksinnöllisyydelle myönteisen ilmapiirin aikaansaamisessa. Asiamiesverkostot takaavat sen, että säätiön palvelut ovat saatavissa tasapuolisesti koko maassa. Tavoite, että keksintöjä saadaan kau-

23.6.2004

pallistettua entistä enemmän ei toteutunut, vaan pysyi entisellä tasolla. Tavoitteen saavuttamiseen vaikuttavat monet muutkin asiat kuin Keksintösäätiön toimenpiteet.

Keksintösäätiö on markkinoinut palvelujaan monilla messuilla ja osallistunut erilaisen kilpailujen järjestämiseen ja arviointiin. Ilahduttavaa on se, että säätiö osallistui erilaisiin ja erityyppisiin tapahtumiin ympäri maata, sanoma lieenee tavoittanut hyvin erilaisia kuulijakuntia. Hyvää oli myös se, että esitelmää pidettiin runsaasti alueellisissa tilaisuuksissa. Tapahtumat ja kilpailut palvelevat keksintötoiminnan edistämistä, mutta säätiön resurssit huomioon ottaen on myös syytä miettiä, mihin kaikkeen kannattaa osallistua. Tilaisuudet ja esitelmät tuovat julkisuutta, ja Keksintösäätiö palveluineen olikin vuoden aikana paljon ja myönteisellä tavalla esillä eri medioissa.

Hyödyntämissopimusten määrä ei ole kasvanut, vaan pysynyt suurin piirtein edellisvuosien tasolla. Sen sijaan voidaan todeta tyytyväisenä, että muille jatkorahoitettavaksi siirtyneiden hankkeiden määrä on vihdoin kasvanut ja vieläpä huomattavasti. Suurin syy kasvuun ovat raportin mukaan Tekesin ja Sitran Tuli- ja Liksarahoitukset, jotka ovat täyttäneet ”rahoitusaukkoa”. Toivottavasti yhteistyö näiden ja muiden rahoittajien kanssa tiivistyy jatkossa entisestään.

Ministeriö on jo useana vuonna nostanut esille KEKEN tilanteen, koska jäsenmäärät ja lehtitilaukset ovat huolestuttavasti vähentyneet. KEKEN tehostettu ohjaus ja seuranta on tervetullut ja välttämätön toimenpide, joka myös toivottavasti jatkuu niin kauan, että talous paranee. Herää kuitenkin kysymys, pitäisikö KEKEN toiminnan sisältöön tuoda uusia ideoita ja onko mahdollisesti Keksintösäätiöllä niitä? Avustuksen jatkaminen edellyttää saajalta tehokasta toimintaa ja tarkkaa taloudenpitoa.

Toiminnalliset tavoitteet

Keksintösäätiön toimintavuotta 2003 haattasi edellisvuodelta periytynyt heikko taloustilanne. Tilanne kulminoitui heti vuoden 2003 alussa, kun tehtiin suuri määrä rahoituspäätöksiä niin, että loppuvuoden rahoitusmahdollisuudet syötiin lähes kokonaan jo helmikuussa. Tämä rajoitti säätiön mahdollisuuksia kannustaa keksijöitä hakemaan tukea, mikä johti rahoitushakemusten määrän pientymiseen.

Tilanne heijastui myös rahoitushakemusten käsittelyaikoihin, koska hakijat halusivat jättää hakemuksensa odottamaan säätiön rahoitustilanteen paranemista. Kielteisten päätösten käsittelyajat lyhentyivät tavoitteen mukaisesti edellisvuodesta. Käsittelyaikojen lyhentämisponnisteluja on jatkettava myös myönteisten päätösten osalta.

Asiamiesten ja projektipäälliköiden yhteistyö, yhteiset koulutus- ym. tilaisuudet ovat lisääntyneet, mikä onkin tärkeää ja tavoitteiden mukaista. Yhteistyön tiivistäminen ja verkostoituminen innovaatioympäristön muiden toimijoiden, erityisesti rahoittajien kanssa on tärkeää, ja tätä onkin raportin mukaan kehitetty.

Keksintöjen kaupallistamiseen tarvittaisiin mahdollisesti uusia markkinointiosaamisen hallitsevia yhteistyökumppaneita. Raportissa todetaan, ettei Keksi ja Tee –kampanjaan löytynyt asiamiehiltä riittävästi aikaa. Asiamiehet eivät myöskään välttämättä ole parhaita mahdollisia myyntimiehiä. Ilahduttavaa kuitenkin on, että tätä

23.6.2004

puolta on pyritty tehostamaan. Auttaisiko yhteistyön tiivistäminen TE-keskusten kanssa eli löytyisikö niistä tarvittavaa osaamista? Raportin mukaan ainakin yhteinen TuoteStart-palvelukonsepti on käynnistynyt hyvin.

Säätiön talouspäällikön äkillinen menehtyminen vaikeutti loppuvuodesta talouden seurantaa ja projektihallintoa. Tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdyttiin kuitenkin heti. Raportin ja käytyjen keskustelujen mukaan seuranta saatiin ajan tasalle loppuvuodesta. Myönteistä on se, että samalla ryhdyttiin myös parannuksiin ja kustannusten karsimiseen. Raportin mukaan kuukausiraportointia tehostettiin, ja erityisesti seurattiin kustannuksia ja myöntövaroja.

Tietojärjestelmä toimii sisäisessä käytössä ja ulkoinen osa otettiin testikäyttöön. Tietojärjestelmän täydellisen käyttöönoton odotetaan lisäävän säätiön ja asiamiesten mahdollisuuksia projektien ja rahoitushankkeiden entistä parempaan seurantaan. Rahoitettujen hankkeiden seuranta onkin tärkeää, myös paikan päällä käynnit, ja niihin pitäisi projektipäälliköillä ja asiamiehillä olla enemmän aikaa.

Keksintökohtaisen rahoitustuen osuus kääntyi kasvuun vuosikausia jatkuneen huolestuttavan laskun jälkeen. Suuntaus on oikea ja keskustelujen perusteella ministeriö uskoo, että suunta jatkuu tulevina vuosina.

Tavoitteeksi on asetettu maksullisen toiminnan kehittäminen, mikä ei ole helppo tehtävä. On kuitenkin hyvä miettiä myös nykyisten palvelujen kannattavuutta. Raportissa on mainittu pohdinta mahdollisuuksista jatkaa Runar Bäckströmin säätiön apurahojen arviointipalveluja, mikä aiheuttaa paljon työtä: ovatko synergiahyödyt ja tulot tasapainossa kustannusten kanssa.

Tavoitteiden realistisuus ja vaativuus: Keksintöehdotusten käsittelyyn, neuvontaan ja muihin palveluihin liittyvät tavoitteet ovat realistisella tasolla. Keksintöjen kaupallistamisen lisääminen on tavoite, joka ei riipu vain säätiön toimenpiteistä, vaan suuressa määrin myös itse keksijästä ja rahoituksen saannista muualta.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet: käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa.

Tavoitteidenmukaisuus

Keksintösäätiön toiminta on ollut KTM:n hallinnonalan strategisten tavoitteiden mukaista. Tavoitteena on kehittää innovaatioympäristöä niin, että elinkeinoelämän kilpailukyky paranee ja edellytykset uuden liiketoiminnan syntymiselle ovat mahdollisimman hyvät. Keksintösäätiö on ollut aktiivinen toimissaan keksintöjen alkuvaiheiden edistämässä ja tukemisessa, millä pyritään edistämään uutta liiketoimintaa joko uusina yrityksinä tai uusina tuotteina nykyisissä yrityksissä.

Hallitusohjelman mukaisesti palvelujen saatavuus koko maassa on kehittynyt asiamiesverkostojen myötä.

23.6.2004

Haasteet

Asiamiesten aktiivinen toiminta on lisännyt säätiön tunnettuutta eri puolilla Suomea ja tuonut säätiön palvelut lähelle tarvitsijoita. Asiamiesverkostot ovat nykyisin olennainen osa Keksintösäätiön toimintaa. Palveluverkko on raportin mukaan kasvanut tavoitteen mukaiseen laajuuteen, mutta ongelmana on toiminnan jatkuvuus.

Innovaatioasiamiehet toimivat yliopistoissa ja toiminnan rahoitus tulee monista lähteistä, mikä on epävarma pohja toiminnan kehittämiseksi. TE-keskuksiin sijoittuneiden keksintöasiamiesten palkkausta on pyritty siirtämään keskusten budjettiin, mikä antaisi toiminnalle vakaamman pohjan. Olennaista on, että näiden asiamiesverkostojen tiivis yhteistyö säätiön kanssa jatkuu.

Resurssit

Säätiön palvelujen kysyntä on kasvanut, mutta henkilöstö ei. Keksintöhankkeiden tehokkaaseen seurantaan ja hyödyntämiseen ei nykyisellään ole riittävästi resursseja. Käyttökoulutuksen ja tottumisen myötä uusi tietojärjestelmä ehkä vapauttaa asiamiesten aikaa esim. yksittäisten hankkeiden seuraamiseen paikan päällä, mutta se ei vielä auta tilannetta. Lisäksi projektipäälliköillä ja asiamiehillä tulisi olla aikaa myös kouluttautumiseen ja tietojen päivittämiseen. Kaikkiaan on tarvetta lisätä projektipäälliköiden määrää.

Valtionavustus Keksintösäätiölle on kolmevuotinen siirtomääräraha. Kaikki palautuvat rahat käytetään hankkeisiin uudelleen.

Seuranta

Edellisessä kannanotossa ei sovittu erityisistä lisäselvityksistä. Useisiin vuoden 2002 kannanotossa esitettyihin kehittämistoimenpiteisiin ryhdyttiin vuonna 2003.

Asiamiesten toimintaa kuvaavissa tunnusluvuissa on suuria eroja. Olisikin hyvä saada analysoitua tietoa siitä, heijastavatko luvut alueen tai yliopiston todellista keksinnöllisyyttä vai asiamiehen aktiivisuutta. Neuvonnan määrän kasvu on kuitenkin selvä osoitus asiamiesverkoston tärkeydestä.

Kannanotot on otettu huomioon alustavien tavoitteiden laadinnassa vuodelle 2005.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTO SFS RY:N VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Yleistä

Standardisoinnin merkitys EU:n sisämarkkinoilla on jatkuvasti kasvamassa. Standardien hyödyntäminen sääntelyssä laajenee, mikä lisää omalta osaltaan standardisoinnin tarvetta ja julkishallinnollista merkitystä. Tähän suuntaan vaikuttavat uusina aloina erityisesti kuluttajansuoja-, tuotevastuu-, ympäristö- sekä työturvallisuussääntelyn kehittyminen. Säännellyn alueen lisäksi standardisointia käytetään yhä enemmän myös vapaaehtoisuuteen perustuvien EU:n sisämarkkinoita edistävien pyrkimysten yhteydessä. Esimerkkinä tästä on ehdotuksen Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla. Ympäristönäkökohtien integrointi standardisointiin on ollut myös yhtenä EU-tason kehityshankkeena. Tätä koskeva komission tiedonanto on annettu vuoden 2004 alussa. Myös eurooppalaisen standardisoinnin rahoituksesta on odotettavissa komission linjauksia.

Merkittävä osa standardisoinnista tapahtuu vielä eurooppalaisella tasolla, vaikka toisaalta on nähtävissä siirtyminen yhä enenevässä määrin maailmanlaajuiselle tasolle. Suomen Standardisoimisliiton toiminnan merkitys kansainvälisessä työssä Suomen tarpeiden välittäjänä korostuu näin ollen entisestään.

Suomen standardisoimisjärjestelmässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2003 aikana. Standardisoimislain uudistamishdotukset eivät saaneet taakseen riittävää yhteisymmärrystä, minkä johdosta lakihanke palautui perusvalmisteluun.

Tulostavoitteiden saavuttaminen vuonna 2003

SFS:n toiminta vuonna 2003 on kokonaisuutena ottaen ollut sovittujen suuntaviivojen mukaista. SFS on raportoinut sekä vuoden 2003 rahoituksen käytöstä että tulostavoitteiden saavuttamisesta. Myönnetty rahoitus 1.610.000 € on käytetty vuoden 2003 rahoituspäätöksessä annettujen ohjeiden mukaisesti.

Tulosohjausprosessin ja rahoitussuunnittelun sekä rahoituspäätöksen yhteensovittamista on jatkettu siten, että SFS on toimittanut KTM:lle arvionsa valtionrahoituksen tarpeesta vuosina 2004 – 2008. Rahoitusmenettelyn sovittamista uuden valtioavustuslain mukaiseksi on tehty yhteistyössä KTM:n rahoituspäätöksen osalta. Työ jatkuu kuluvana vuonna SFS:n toimialayhteisösopimusten uusimistyonä.

Sähköisten menetelmien käyttö ja kehittämien on jatkunut niin standardien arkistoinnissa ja myynnissä kuin myös tuotannon osalta.

Toimialayhteisöavustusten käytön koordinointi on kehittynyt edelleen parempaan suuntaan. Raportointi avustusten käytöstä on parantunut. Parhaita raportteja tullaan esittämään malliksi muille.

WTO-tiedotuskeskuksen verkkosivuja on uusittu asiakasystävällisemmäksi. Verkkosivujen käytettävyyttä kannattaa kehittää myös muilta osin.

23.6.2004

KTM:n hallinnonalaan liittyvä standardisointi on hoidettu asianmukaisesti. Uutena alueena tuli mukaan uuden tuoteturvallisuusdirektiivin nojalla jälkikäteen mandatoitavat tuotestandardit. Tällä alueella korostuu standardisoijien ja viranomaisten välisen yhteistyön merkitys. Normaalissa järjestyksessä tapahtuva mandatointi on kehittynyt EU:n komission päässä siten, että lisää kommentointiaikaa ja jopa kahdessa eri vaiheessa tapahtuvaan kansalliseen käsittelyyn on saatu. Tämä lisäaika kannatta hyödyntää jatkossa.

Sidosryhmäyhteistyöpuolella voidaan tyydytyksellä mainita pidetyn kaksi seminaaria teemoina ympäristöasiat sekä kansainvälinen standardisointi. Ajatus ministeriöiden ja standardisomisjärjestelmän yhteistyön laajentamisesta on hyvä sidosryhmätyön edelleen kehittämiseksi.

Poikkeamat tulostavoitteista

Seuraavassa mainitaan kaksi tulosohjauskohdetta, jotka poikkeavat asetetuista tavoitteista.

Käännöstoimintaa ei ole edelleenkään pystytty hoitamaan standardien voimaansaatamisen aikataulussa.

Standardisointilautakunnan toiminta on ollut vähäistä. Yhtään kokousta ei ole pidetty. Rutiiniluontoiset asiat on hoidettu sähköisesti.

Yhteenveto

Yhteenvetona voidaan todeta, että SFS:n toiminta on ollut sekä tulostavoitteiden että kehittämistoimintojen osalta tulosneuvotteluissa sovitun mukaista.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUKSEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Kauppa- ja teollisuusministeriön taloussuunnittelu on viitekohdassa mainitulla kirjeellään pyytänyt osastoja laatimaan arviot vastuullaan olevien virastojen, laitosten, rahastojen sekä valtionapu- ja sopimusyhteisöjen vuoden 2003 tilinpäätöksistä. Tämän johdosta elinkeino-osasto toteaa Patentti- ja rekisterihallitusta koskevilta osin seuraavaa.

Tilinpäätös ja tarkastuskertomukset

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) on kokonaan nettobudjetoitu virasto. Suoritteista aiheutuvat kustannukset peritään asiakkailta. Yhdistysrekisterin kustannuksista osa katetaan kuitenkin budjetista, koska yhteiskuntapoliittisista syistä täyttä kustannusvastaavuutta ei yhdistysrekisteriasioden osalta ole katsottu voitavan toteuttaa.

PRH:n tilinpäätös vuodelta 2003 on allekirjoitettu 19.4.2004. PRH:n bruttotulot vuodelta 2003 olivat 32.774.539 € (32.321.055 € vuonna 2002) ja bruttomenot 32.229.237 € (32.343.265 € vuonna 2002). Kustannusvastaavuuslaskelmassa alijäämäksi muodostui koko viraston osalta noin 2,4 milj. € (1,9 milj. € vuonna 2002). Kannattavuudelle ei sinänsä ole asetettu tulosohejauksessa erillistä tavoitetta. Kustannusvastaavuudessa on viime vuosina tapahtunut selvä käänne ylijäämäisistä nykyisen tasoihin alijäämäisiin tuloksiin. Virastotasolla kustannusvastaavuusprosentiksi muodostui 93,3 %. Eniten alijäämää kertyi yhdistysrekisterissä (1,4 milj. €) ja kaupparekisterissä (2,3 milj. €), jossa vuonna 2002 toteutettu maksujen korotukseen ei riittänyt kustannusten täysimääräiseen kattamiseen. Kaupparekisterin kustannusvastaavuutta parantaa jatkossa vuoden 2004 alussa toteutetut maksutarkistukset. Yhdistysrekisterin alijäämä perustuu yhteiskuntapoliittisista syistä alihinnoiteltuihin maksuihin ja niitä varten talousarvioon sisältyy tätä kompensoiva määrärahaosuus.

Valtion vuoden 2003 taousarvioon sisältyi PRH:ta koskevalle toimintamenomomentille 1.177.000 euron määräraha, jolloin vuoden 2002 vastaavan määrärahan siirryttyä vuodelle 2003 käytettävissä oli talousarviovuonna kaikkiaan 2.354.000 €. Vuoden 2002 siirtomääräraha käytettiin kokonaan, mutta vuoden 2003 määräraha siirrettiin käyttämättömänä vuodelle 2004.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut 6.5.2004 PRH:ta koskevan tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2003. Kertomuksessa on lausuttu, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Sisäistä valvontaa hankintatoimen tarkastuksen yhteydessä arvioitaessa on kuitenkin kertomuksen mukaan tullut esiin puutteita, joiden suhteen PRH:n on ryhdyttävä toimenpiteisiin.

23.6.2004

Tulostavoitteiden saavuttaminen

PRH:n tehtävät ovat pitkälle lakiperusteisia, joka ei anna mahdollisuuksia kovin merkittäviin toimintojen uudelleenjärjestelyihin tai painotuksiin. Toiminnot ovat myös erityisesti teollisoikeuspuolella tiiviisti sidoksissa kansainväliseen kehitykseen, joka osaltaan rajaa viraston liikkumavaraa tehtävien organisoinnissa. Strategisen kehittämisen pääsuuntana on pitkään ollut viraston palvelukyvyyn parantaminen rekisteröintimenettelyssä. Kehittämisen painopistettä on viime vuosina kuitenkin pyritty enenevässä määrin suuntaamaan tietopalvelun puolelle siten kuin PRH:n arviointia koskevassa raportissa vuodelta 1999 jo esitettiin.

Virastolle on määritetty mainituissa puitteissa valtion talousarvioesityksessä vuosittaiset alustavat vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tulostavoitteet, joita on tarkennettu erikseen tehtävässä tulossopimuksessa. Sopimuksessa määritellään palvelu- ja toimintatavoitteet viraston ydinpalveluiden keskimääräisinä käsittelyaikataivoitteina sekä organisaation toimivuutta koskevat tavoitteet eli lähinnä tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteet prosentuaalisina muutoksina edelliseen vuoteen verrattuna.

Vaikuttavuus ja palvelukyky

Tulossopimuksessa vaikuttavuutta ja palvelukykyä koskevat tavoitteet on määritelty lähinnä strategiaan perustuvien toimenpidelinjauksien. Valtion talousarviossa on tavoitteista korostettu kansainväliseen yhteistyöhön, sidosryhmäsuhteisiin, tietopalveluun ja sähköiseen asiointiin, palvelukykyyn ja aluepalveluiden kehittämiseen sekä INNOSUOMI –kampanjan toteuttamiseen liittyviä näkökohtia.

Vaikuttavuudelle asetetut tavoitteet voidaan katsoa toteutuneen tulossopimuksen linjausten mukaisina. Kansainvälinen toiminta on jatkunut aktiivisena, muun muassa merkittävä hanke PRH:n nimeämiseksi tutkivan PCT-viranomaisen asemaan toteutui ja Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) kanssa alettiin valmistella yhteistyöprojektia, joka liittyy IPR-asioiden hyödyntämiseen ja edistämiseen pk-yrityksissä. Verkkopalvelut ovat kehittyneet suunnitellusti, muun muassa sähköisinä tehtyjen patenttihakemusten määrä kolminkertaistui edellisestä vuodesta vastaten 12 %:n osuutta kaikista hakemuksista. Käyntien määrä PRH:n kotisivuilla kaksinkertaistui ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sivustot rekisteröivät 200 000– 350 000 käyntiä kuukausittain. Viraston palvelukyvyyn tilaa arvioidaan seuraavan kerran vuonna 2005 suoritettavalla asiakaskyselyllä. Aluepalvelujen osalta on yksinoikeuksien käytöstä kilpailukykyyn edistämiseksi hankittu asiantuntijapäkemykset tarkoituksella hyödyntää niitä maakuntakierroksen toteuttamisessa. Vuosittainen INNOSUOMI-kampanja myös toteutui suunnitellulla tavalla.

Palvelu- ja toimintatavoitteet

Asioiden käsittelyn joutuisuutta kuvaavat keskimääräiset käsittelyajat ovat nykyisellään vakiintuneet sellaiselle tasolle, josta ei nopeutusta juuri ole aikaansaataavissa nykyisin käytössä olevilla menetelmillä tai voimassa olevan lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten aiheuttamilla reunaehdoilla.

23.6.2004

Vuoden 2003 osalta käsittelyaikatavoitteet toteutuivat tyydyttävästi. Merkittävimmät pidentymät tavoitteisiin nähden liittyvät ulkomaisten patenttien ja yhdistysrekisteri-ilmoitusten käsittelyyn. Ennen Euroopan patenttijärjestöön liittymistä syntynyt ulkomailta tulleiden patenttihakemusten ruuhkautuma tulee poistumaan vuoden 2005 loppuun mennessä. Yhdistysrekisterissä muiden kuin uusien yhdistysten ilmoitusten käsittelyajat pitenevät hieman uusien rekisteröintitehtävien aiheuttaman poikkeuksellisen suuren työmäärän johdosta. Tavaramerkkien keskimääräiset käsittelyajat lyhenivät huomattavasti edellisen vuoden tapaan sekä kansallisten että kansainvälisten tavaramerkkihakemusten osalta. Kaupparekisterin käsittelyajat lyhenivät myös hieman, muiden yksiköiden käsittelyajat pysyivät ennallaan.

Organisaation toimivuutta koskevat tavoitteet

PRH:n tuottavuuskehitys määritetään tulosityksiköiden tuottavuuden muutosten henkilötyövuosilla painotettuna keskiarvona. Tuottavuuden kehitys on vaihdellut huomattavasti eri vuosina, mihin suurimpana yksittäisenä tekijänä on ollut palvelujen kysynnän vaihtelut.

Vuonna 2003 työn tuottavuus kasvoi 3,1 %; tavoitteena oli vähintään 1,5 %:n nousu. Vaikka tuottavuus kokonaisuudessaan oli tyydyttävä, yksikkökohtaisesti erot olivat suuret. Suurin tuottavuuden nousu oli yritysikiinnitysasioissa (25 %) sekä kaupparekisteri- ja malliasioissa (17 %). Huomattava tuottavuuden lasku syntyi yhdistysrekisteriasioissa (13 %), hyödyllisyysmalliasioissa (11 %) ja patenttiasioissa (7,9 %). Kaupparekisteri suurivolyymisenä nosti kuitenkin positiivisella tuloksellaan koko viiraston tuottavuusluvun positiiviseksi.

Toiminnan taloudellisuutta mitataan PRH:ssa suoritteiden keskimääräisten yksikkökustannusten muutoksilla. Vuonna 2003 keskimääräiset yksikkökustannukset nousivat edellisvuodesta nimellisesti 0,48 % (reaalisesti ne laskivat 3,8 %) vastaten tavoitteena ollutta enintään 0,5 %:n nousua.

Henkilöresurssit

PRH:n palveluksessa oli vuonna 2003 henkilötyövuosina laskettuna 475,5 henkilöä, joista määräaikaisia 81. Määrä on pysynyt suhteellisen vakiona useita vuosia. Henkilöstön lähtövaihtuvuus oli suurehko 7,8 %, joka on selvästi valtionhallinnon keski-vertoarvoja korkeampi. Edellisenä vuotena vaihtuvuus oli samaa luokkaa, mutta aikaisempina vuosina vaihtuvuus pysytteli alle 5 %:n suuruusluokassa. Korkeahkoa vaihtuvuusprosenttia selittää se, että laskelmiin sisältyy kaikki vuoden aikana päätyneet määräaikaiset virkasuhteet.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä selvitettiin kolmatta kertaa erillisellä henkilöstölle suunnatulla kyselyllä (henkilöstötilinpäätöksen työtyytyväisyysbarometri). Arviointien keskiarvoa 3,33 (edellisenä vuotena 3,28) asteikolla 1-5 voidaan pitää suhteellisen hyvänä. Osa-alueista parhaimmiksi arvioitiin edellisten vuosien tapaan työn sisältö ja työyhteisön toimivuus, heikoimmiksi johtaminen ja kehittymisen tuki. Eri osa-

23.6.2004

tekijöitä mittaavista yksittäisistä kohdista selkein tyytymättömyyden kohta oli palkkauksen kannustavuus ja oikeudenmukaisuus. Valmisteltavana olevaan uuteen palkkausjärjestelmään kohdistuukin huomattavia odotuksia.

Uutta palkkajärjestelmää koskevan sopimuksen allekirjoittaminen siirtyi vuoteen 2004. Tarkoituksena on saada tämän edellyttämät sopimusneuvottelut käytyä vuoden 2004 loppuun mennessä.

Tulostavoitteiden toimivuus

PRH:n perustoimintoja ovat teollisoikeuksien samoin kuin yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tietojen rekisteröinti sekä näihin liittyvä tietopalvelu. Pyrkimyksenä on myös hyödyntää perustehtävien tuottamaa asiantuntemusta laajemminkin innovaatiotoiminnan edistämiseksi ja rekisterihallinnon kehittämiseksi.

Käytössä olevat palvelu- ja toimintatavoitteet ovat ministeriön näkemyksen mukaan toimineet tarkoituksenmukaisina välineinä tulosehdoissa ja tulostavasti kannalta. Asiakaspalvelun joutuisuutta mittaavat käsittelyaikatavoitteet ovat tosin asettuneet tietyllä vähintäänkin tyydyttäväksi katsottavalle tasolle vaikka käytännössä jonkin verran vuosittaista vaihtelua esiintyykin, erityisesti kysynnän vaihtelusta johtuen. Ottaen kuitenkin huomioon, että hallintopalvelujen käyttäjille kohtuulliset käsittelyajat ovat useiden selvitysten mukaan hyvin tärkeitä, käsittelyaikatavoitteiden määrittely palvelutason ylläpitämiseksi saavutetulla tasolla näyttää jatkossakin tarkoituksenmukaiselta. Työn tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevilla tavoitteilla taas saadaan tarkasteluun lyhyen aikavälin toiminnan kehityksen ohella myös pitkän aikavälin kehitystrendit. Tuottavuuskehitystä on seurattu vuodesta 1988 ja muutamaa pienehköä notkahdusta lukuun ottamatta kehitystä kokonaisuudessaan on pidettävänä hyvänä.

Numeerisesti määriteltyjen tavoitteiden lisäksi tulossopimukseen sisältyy vaikuttavuutta ja palvelukykyä koskevaa yleistä tavoiteasetantaa sekä listaus budjettivuotena aktualisoituvista keskeisistä kehittämiskohteista ja –hankkeista. Vaikuttavuustavoitteet linjaavat toiminnan painopisteitä, hankkeiden luettelointi tulevia konkreettisia toimenpiteitä. Koko viraston laadullista toimintaa mittaamaan ollaan ottamassa käyttöön, asiakastytyväisyysmittausten ohella, myös Euroopan laatupalkintomallin kriteereihin pohjautuva pistetavoite. Pyrittäessä korostamaan tietopalvelun merkitystä viraston keskeisenä toimintona, olisi tarkoituksenmukaista määrittää kehitykselle määrälliset tavoitteet ja niille soveltuvat mittarit. Sama koskee myös sähköisen asioinnin kehitystä.

Eräänlaisena yleisenä laatutason mittarina, tietyin varauksin, voidaan pitää myös viraston päätöksistä tehtyjen valitusmäärien kehitystä. Kyseinen tietoaaineisto toimii muun laadullisen arvioinnin tukena. Valituslautakunnan käsiteltäväksi tulleiden valitusten määrä on pysytellyt viime vuosina suhteellisen muuttumattomana, runsaassa 200 valituksessa (vuonna 2002 poikkeuksellisesti 157) ja asiakkaiden oikeusturvan kannalta tärkeät käsittelyajat enimmältään suuruusluokassa 1-2 kuukautta. Valitusten määrä suhteutettuna viraston huomattavan suureen vuosittaiseen ratkaisumäärään nähden (yli 300.000) hyvin vähäinen.

23.6.2004

PRH:n ajankohtaiset haasteet

Suurimmat lähitulevaisuuden haasteet liittyvät viraston resurssien tarkoituksenmukaiseen sopeuttamiseen ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuviin osin huomattaviinkin muutoksiin. Patenttipuolella kansainvälinen ja erityisesti eurooppalainen kehitys (normistot ja käytännöt) vaikuttaa olennaisella tavalla ao. palvelujen kysyntään ja kehitykseen. Myös tavaramerkkipuolella yhteisötavaramerkkijärjestelmästä on aiheutunut ja aiheutuu jatkossa huomattavia muutoksia, jotka ulottavat vaikutuksensa maksujen tason tarkistuksiin. Kaupparekisterissä lähiajan keskeisimmät haasteet liittyvät huomattavia resursseja vaativaan koko rekisterin tietojärjestelmän välttämättömään uusimiseen.

Koska PRH:n on katettava menonsa suoritteistaan saamalla tuloilla, tuottavuuden nousun ylittävä kustannusten nousu johtaa välttämättä aikanaan maksujen korotuksiin. Maksutarkistuksissa on pyritty noudattamaan maltillista linjaa. Asiakkaiden luottamuksen ja viraston julkisuuskuvan kannalta on tärkeää, että noudatettu maksupolitiikka on tempoilematonta, jatkuvasti toistuvia pieniä maksutarkistuksia välttävää. Tästä seuraa toisaalta se, että erityisesti palvelujen kysynnän muutokset vaikuttavat selvästi tulokseen, kun kiinteissä kuluissa ei tätä vastaavaa joustoa ole käytettävissä.

Seuranta

Vuosittain keväällä pidettävässä ministeriön ja PRH:n välisessä tulosohtausneuvottelussa sovitaan valtion talousarvioesitykseen sisällytettävistä alustavista tulostavoitteista sekä tarkastellaan PRH:lle asetettujen edellisen vuoden tulostavoitteiden toteutumista. Tarkastelun pohjana on viraston tilinpäätös toimintakertomuksineen ja tulosbudjetin seurantaa koskeva vuosiraportti. Syksyllä pidettävässä tulosohtausneuvottelussa hyväksytään talousarvioesitykseen sisältyneet tulostavoitteet mahdollisin tarkistuksin. Yksityiskohtaisemmat tulostavoitteet seuraavalle vuodelle kirjataan erilliseen tulossopimusasiakirjaan.

Valtion talousarvioon sisällytettävien alustavien tulostavoitteiden laadinnassa otetaan huomioon PRH:n talousarvioehdotukseensa sisältyvät tulostavoitteita koskevat kannanotot.

Tulostavoitteiden asettamisessa em. järjestely on osoittautunut toimivaksi. Keskeisten toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen kehitystä vuoden aikana seurataan neljännesvuosittaisen tulosbudjetin seurantaraporttien avulla sekä käytännön tason yhteydenpidolla.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO KILPAILUVIRASTON VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Kilpailuviraston toiminta-ajatuksena on terveen ja toimivan kilpailun turvaaminen sekä taloudellisen tehokkuuden lisääminen kilpailua edistämällä sekä kilpailun esteitä poistamalla. Virasto turvaa taloudellista kilpailua puuttamalla kilpailunrajoituslain ja 1.5.2004 alkaen myös EU:n kilpailusääntöjen vastaisiin kilpainrajoituksiin sekä vaikuttamalla kilpailun toimivuuteen. Virasto valvoo yrityskauppoja ja hoitaa sille kuuluvat kansainväliset tehtävät.

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 13.4.2004 antanut Kilpailuviraston tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2003. Tilinpäätös on todettu laaditun säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa kolmen vuoden vertailuna esitetyt kustannus-, henkilötyövuosi-, käsittelyaika ja suoritetiedot ovat luotettavia ja riittäviä. Maksullisen toiminnan vähäisyydestä johtuen kannattavuustietoja ei ole ollut tarpeen esittää. Sisäisen valvonnan osalta ei tarkastuksessa ole tullut esiin olennaista huomautettavaa. Tilintarkastuskertomus ei sisällä huomautettavaa tilinpäätöslaskelmista.

Tuloksellisuus

Kilpailuviraston toiminta on ollut tavoitteellista ja tuloksellista. Tulosten toteutumista seurataan kunkin toimintavuoden aikana puolivuotisraportilla ja keskusteluilla. Eniten viime vuoden toimintaa ja yhteistyötä ministeriön kanssa leimasi kansallisen kilpailulainsäädännön valmistelu ja valmistautuminen EU:n kilpailusääntöjen muutokseen.

Tulossopimuksessa sovittujen tavoitteiden saavuttaminen

Kilpailuviraston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat -raportti antaa kattavan kuvan viraston toiminnasta kilpailun edistämisen, monopoli- ja kartellivalvonnan, kansainvälisten asioiden ja viestinnän näkökulmasta tarkasteltuna.

Kilpailun edistämisessä on painotettu yhteyksien luomista kuntasektoriin, mutta yhteistyötä on tehty myös eri järjestöjen, ministeriöiden ja keskusvirastojen kanssa. Virasto on myös osallistunut kilpailututkimuksen kehittämiseen. Määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevilla selvityksillä pääpaino on ollut määräävän markkina-aseman hyväksikäyttöön liittyvässä hinnoittelussa. Kartellitutkimuksista voidaan mainita asfalttikartellitutkimukset. Myös poikkeuslupa-asiat ovat työllistäneet virastoa. Lainsäädäntöuudistuksen myötä poikkeusluvista luovuttiin.

Virasto suunnitteli keskeisiä sidosryhmiä koskevan palautusjärjestelmän, jonka mukainen ensimmäinen selvitys toteutettiin alkuvuonna 2004. Eri Euroopan maista tulevien kirjallisten kyselyjen määrä kasvoi.

Yhteenvedo virastoa koskevista keskeisistä tunnusluvuista kolmen vuoden vertailuna:

23.6.2004

	2001	2002	2003
Kotimainen tapauskäsittely			
Käsittelyssä olleet tapaukset, lkm	547	621	658
Ratkaistut asiat, lkm	284	388	386
Käsittelyajat, päiviä			
- päätökset	489	653	835
- poikkeusluvut	276	342	300
- kirjeratkaisut	88	119	48
Yrityskauppa-asiat			
Ratkaistut, lkm			
- yrityskauppapäätökset	104	114	93
- muut päättyneet asiat	44	39	44
Henkilötyövuodet, htv (Kotimainen tapauskäsittely ja yrityskauppa-asiat)	36	44	51
Kustannukset, 1000 euroa (Kotimainen tapauskäsittely ja yrityskauppa-asiat)	2 982	3 531	3 945
Kansainväliset asiat			
EU-tapaukset, lkm	600	519	405
Henkilötyövuodet, htv	8	8	7
Kustannukset, 1000 euroa	717	828	759

Lääninhallitukset osallistuvat kilpailun edistämiseen ja kilpailuvalvontaan. kilpailuvirasto solmii niiden kanssa tulossopimukset, joissa sovitaan yhteistyön tavoitteista. Vuonna 2003 lääninhallituksissa tuli vireille noin 50 suoraan läänien alueita tullutta toimenpidepyyntöä. Kaikkiaan lääninhallituksissa käsiteltiin 86 tapaista, joista päätettiin 69.

Resurssit

Kilpailuvirastossa oli 67 virkaa. Harjoittelijat ja siviilipalvelumiehet mukaan lukien viraston käytössä oli vuoden aikana 75 henkilötyövuotta. Varsinaiseen tutkimus- ja selvitystyöhön osallistui substanssiryhmien päälliköt mukaan lukien 2/3 henkilöstöstä. Lähes 80 %:lla henkilöstöstä on vähintään alempi korkeakoulututkinto. Kilpailulainsäädännön uudistuksista johtuen koulutukseen käytettiin 18 % enemmän henkilö-

23.6.2004

työpäiviä kuin vuotta aiemmin ja 50 % enemmän kuin vuonna 2001. Henkilöstön taloudellisen analyysikyvyn suunnittelu käynnistyi ja koulutusohjelma toteutui alkuvuodesta 2004. Lähtövaihtuvuus on edellisiin vuosiin verrattuna selvästi vähentynyt.

Palkkausjärjestelmän kehittäminen ei edistynyt aikataulussa. Tavoitteena on siirtyä uuteen järjestelmään vuoden 2005 alussa.

Vuodelle 2004 siirtyi 854.815,85 euroa. Vuodelle 2003 suunniteltua uuden asianhallintajärjestelmän siirrettiin, koska järjestelmän hankinnassa joudutaan ottamaan huomioon EU:n kilpailuviranomaisten verkoston (ECN) edellyttämät tekniset vaatimukset ja verkoston kehittäminen on komissiossa vielä kesken.

Seuranta

Kilpailuviraston toiminnassa ei edelliseen arviointiin liittyen ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi pyydetty lisäselvityksiä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Kilpailuviraston toiminta on linjassa hallinnonalan tavoitteiden kanssa ja sen toiminta on ollut vuonna 2003 ollut tehdyn tulossopimuksen mukaista.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa. Virastokohtaiset kannanotot otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2005.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO KULUTTAJAVIRASTON VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Kuluttajaviraston tehtävänä on kuluttajien aseman turvaaminen ja vahvistaminen yhteiskunnassa. Viraston toimintoja ovat:

1. Tuoteturvallisuusvalvonta ja standardisointiin vaikuttaminen
2. Kuluttaja-asiamiehen valvontatehtävät, kuluttajien avustaminen oikeudessa ja EU:n Clearing House -tehtävät
3. Valmismatkaliikkeiden valvonta
4. Tuotetestit ja selvitykset
5. Kuluttajavalistus ja informaatio kuluttajille ja elinkeinonharjoittajille
6. Koulujen kuluttajatiedon opetuksen tukeminen
7. Alue- ja paikallishallinnon ohjaus ja koulutus
8. Sisäiset palvelut sekä talous- ja hallintopalvelut Kuluttajatutkimuskeskukselle ja kuluttajavalituslautakunnalle.

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja tarkastukset

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on 13.5.2004 antanut Kuluttajaviraston tilin-tarkastuskertomuksen vuodelta 2003. Tilinpäätöslaskelmat on todettu laaditun säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt suorit tiedot sekä maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä. Tulosalueittain esitetyistä kustannustiedoista puuttuu suurin osa poistoista ja sidotun pääoman korko. Sisäisen valvonnan osalta ei tarkastuksessa ole tullut esiin olennaisia huomautettavaa.

Edellisestä vuodesta laskentaa on kehitetty siten, että sisäisten palvelujen osuudet on kohdistettu tulosalueille. Kuluttajaviraston mukaan laskentakäytäntö tullaan edelleen kehittämään tilintarkastuskertomuksessa mainitun mukaiseksi.

Tuoteturvallisuusvalvonnasta aloitettiin VTV:ssä vuonna 2002 tarkastus, jota koskeva tarkastuskertomus (69/2004) valmistui 6.2.2004. Tarkastuskertomuksessa on arvioitu tuoteturvallisuusvalvonnan toimivuutta ja valtion ja kuntien viranomaisten toimintaa ja toimintaedellytyksiä sekä ohjauksessa että valvonnassa. Tarkastuskertomuksen käsittely ja siitä aiheutuvat kehittämistoimet ovat kesken.

Tuloksellisuus

Kuluttajaviraston toiminta on ollut tavoitteellista ja tuloksellista. Tulosten toteutusta seurataan kunkin toimintavuoden aikana puolivuotisraportilla ja keskusteluilla. Kuluttajavirasto on jatkanut vuonna 2001 toteutetun arvioinnin pohjalta tapahtuvaa toimintansa kehittämistä tavoitteellisen strategiатыön avulla. Virasto on myös toteuttanut ministeriön kanssa sovitut yksittäiset toiminnan kehittämishankkeet.

Kuluttajaviraston toiminta on linjassa hallinnonalan tavoitteiden kanssa ja sen toiminta on ollut vuonna 2003 ollut tehdyn tulossopimuksen mukaista.

23.6.2004

Tulossopimuksessa mainittujen tavoitteiden saavuttaminen

Kuluttajaviraston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat -raportti antaa kattavan kuvan viraston toiminnasta. Kertomuksessa esitetään tehdyt toimenpiteet tulossopimuksessa sovituissa hankkeissa ja muussa toiminnassa. Esimerkiksi lasten aseman vahvistamiseksi valmisteltiin uusi yleisohje lapsiin kohdistuvasta markkinoinnista ja viestintäpalveluiden hinnoittelun läpinäkyvyyttä selvitettiin yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Tuoteturvallisuudessa Kuluttajavirasto toteuttaa lääninhallitusten ja kuntien terveysviranomaisten kanssa markkinavalvontaa, joka tähtää ennaltaehkäisyyn ja jossa tarvittaessa puututaan yksittäisten tuotteiden turvallisuuspuutteisiin. Valvontaan liittyviä tutkimushankkeita toteutettiin 19, joissa tutkittujen tuotteiden määrä oli 365.

Valmismatkaliikkeiden valvonnassa noudatettiin v. 2000 käyttöön otettuja palvelusitoumuksia. Valmismatkarekisterissä oli 754 yritystä ja rekisteri on nähtävissä Kuluttajaviraston www-sivuilla. Vakuuden muutosta koskevia päätöksiä tehtiin 106.

Markkinoinnin ja sopimusehtojen valvontaa sekä muita kuluttaja-asiamiehelle kuuluvia ilmoituksia saapui 3.470, joka oli 15 % enemmän kuin vuonna 2002. Noin 40 %:ssa ratkaisu tehtiin alle kuukaudessa. Kuluttajailta saapui 50 avustuspyyntöä ja tuomioistuimissa oli vireillä 13 juttua, joissa kuluttaja-asiamies toimii avustajana. Kuluttajavirasto otti kulumisen kannettavakseen 11 tapauksessa.

Kuluttajalehti toteuttaa viraston valistuksellista tehtävää. Sille budjetissa myönnetystä hintatuesta (100.000 €) jäi käyttämättä 16.258 €. Lehden levikki oli vuoden lopussa 22.753.

Resurssit

Kuluttajavirastossa työskenteli vuoden 2003 lopussa 93 henkilöä, joiden keski-ikä oli 45,68 vuotta. Henkilökunta osallistui henkilöstöstrategian mukaisesti kielikoulutukseen sekä ammattitaitoa kehittävään ja ylläpitävään koulutukseen. Virastossa vakiinutettiin kehityskeskustelut ja siellä valmistui esitys työhyvinvoinnin kehittämisuunnitelmaksi. Palkkausjärjestelmä osatekijät ja sisältö vahvistettiin ja toimivuutta testattiin koearviointissa.

Vuodelle 2004 siirtyi 729.546 euroa. Kun ICPEN:n puheenjohtajuuteen tarkoitettu lisämääräraha 100.000 euroa selvisi vasta vuoden loppupuolella, virasto ei alkuvuodesta käynnistänyt kehittämishankkeitaan. Virasto myös sai 41.580 euroa alennusta vuokraan remontista aiheutuvista haitoista. Viraston tulee myös varautua kuluttajien avustamisesta oikeudessa aiheutuviin kulumisriskiin.

Kuluttajavirasto käsittelee lisäksi kuluttajajärjestöille maksettavia valtionavustuksia sekä korvausta talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä. Kuluttajajärjestöille maksetut osuudet noudattivat valtion talousarvioesityksen mukaisia jakosuhteita ja määriä. Talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottamisesta maksettiin lääninhallitusten te-

23.6.2004

kemien sopimusten mukaisesti 5.685 .000 euroa, josta velkasovinto-ohjelmaan liittyvä korvaus oli 1.374.000 euroa.

Seuranta

Edellisestä palautteesta on keskusteltu Kuluttajaviraston kanssa ja virasto on toteuttanut ministeriön kanssa sovitut kehittämis ehdotukset. Myös tuoteturvallisuusvalvontaa koskevasta VTV:n tarkastuskertomuksesta on keskusteltu viraston kanssa.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa. Virastokohtaiset kannanotot otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2005.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO KULUTTAJAVALITUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Kuluttajavalituslautakunta antaa kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin, yksittäisiä hyödykesopimuksia koskeviin tai muihin kulu-
tushyödykkeen hankintaan liittyviin erimielisyyksiin, jotka kuluttajat ovat saattaneet
lautakunnan käsiteltäväksi. Lisäksi lautakunta käsittelee asuntokauppoja sekä takauk-
sia ja vierasvelkapanttauksia koskevia riitoja. Tavoitteena on antaa ratkaisusuosituk-
sia nopeasti, taloudellisesti ja asiantuntevasti.

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 21.4.2004 antanut kuluttajavalituslautakunnan ti-
lintarkastuskertomuksen vuodelta 2003. Tilinpäätös on todettu laaditun säännösten
mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt taloudellisuus-, tuottavuus-, kus-
tannus- ja suorit tiedot ovat luotettavia ja riittäviä. Palvelukykyä koskevia tietoja
voidaan pitää riittävinä. Sisäisen valvonnan osalta ei tarkastuksessa ole tullut esiin
olennaista huomautettavaa. Tilintarkastuskertomus ei sisällä huomautettavaa tilinpää-
töslaskelmista.

Tuloksellisuus

Kuluttajavalituslautakunnan toiminta on ollut tavoitteellista ja tuloksellista. Tulos-
keskustelut seuraavan vuoden tavoitteista käydään syksyllä. Tulosten toteutumista
seurataan kunkin toimintavuoden aikana puolivuotisraportilla ja keskusteluilla. Lau-
takunta on järjestelmällisesti kehittänyt toimintaansa ja työtapojaan vuosien 2001 -
2003 aikana.

Lautakunnan toiminta on linjassa hallinnonalan tavoitteiden kanssa ja sen toiminta on
ollut vuonna 2003 ollut tehdyn tulossopimuksen mukaista. Lautakunnan osalta on
huomattava, ettei se itse voi vaikuttaa sille tulevien valitusten määrään.

Tulossopimuksessa sovittujen tavoitteiden saavuttaminen

Vuonna 2003 kuluttajavalituslautakuntaan saapui 3757 valitusta ja päätettiin 3566 va-
litusta. Lautakuntaa tulneiden valitusten määrä lisääntyi 11 %.

Lautakunnan toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida ratkaisusuositusten noudat-
tamisasteella. Ratkaisujen taso on päätösten näin mitattuna pystytty varsin hyvin pi-
tämään. Lautakunta antoi 996 hyvityssuositusta. Suositusta noudatettiin 77 %:ssa
niistä tapauksista, josta on saatu tieto (827 kpl).

Lautakunnan käsittelyaikatavoitteiksi oli sovittu asuntokauppaosastolla 12 kuukautta
ja yleisellä osastolla 10 kuukautta. Yleisellä osastolla tavoite saavutettiin. Asunto-
kauppaosastolla jaostokäsittelyyn menneillä asioilla keskimääräinen käsittelyaika oli
15,8 kk. Käsittelyaikoihin vaikutti mm. lautakunnan kokoonpanon muutos ja uuden
lautakunnan nimittämisen viivästyminen.

23.6.2004

Lautakunnan toiminnan tehostuminen näkyi yksinkertaisessa käsittelyssä ratkaistujen ja sovintoon päättymään saatujen asioiden määrässä, jossa sovitut tavoitteet ylitettiin. Yksinkertaisessa käsittelyssä ratkaistiin 13 % päättymistä valituksista. Sovintoon tai valituksesta luopumiseen päättyi 38,75 %

Yksinkertaisessa käsittelyssä käsittelyajat olivat varsin lähellä asetettuja tavoitteita. Sen sijaan sovintoissa käsittelyaika oli noin 4 kuukautta kun tavoiteaika oli 2 kuukautta. Aikaan vaikuttaa se, että usein sovinnon edellytykset muodostuvat vasta, kun kirjeenvaihtoa on käyty ja osapuolten kannat täsmentyneet.

Raportissa on esitetty neljältä vuodelta lautakunnan lopputuotteiden (=päätetty valitukset) määrät ja kustannukset/ lopputuote. Päätetyn valituksen kustannus oli 446,70 euroa.

Yksikkökustannuksiin on sisällytetty myös muista tehtävistä kuin valitusten ratkaisemisesta aiheutuneet menot lisättynä sodotun pääoman korolla sekä Kuluttajaviraston talousarviosta maksetuilla palvelutuotannon kustannuksilla. Tältä laskentakäytäntö on siten muutettu vuoden 2002 tilintarkastuskertomuksessa mainitun mukaiseksi. Myös taloussääntö on saatettu määräyksiä vastaavaksi

Resurssit

Lautakunnassa oli vuonna 2003 yhteensä 29 henkilö ja palkkausmenot ovat lautakunnan suurin menoerä.

Lautakunta toimii nykyiselläänkin siellä tehdystä menettelytapojen kehittämisestä ja toiminnan tehostamisesta huolimatta sekä henkilöstöresurssien että määrärahojen osalta ääriarjoilla.

Lautakunnan määrärahat lisääntyivät vuodesta 2002 202.000 €, joka sisältää yhden virkasiirron. Vuodelle 2004 siirtyi 103.432,05 €, josta 100.000 € on varattu aloitettuun asianhallintajärjestelmän uudistamiseen.

Seuranta

Lautakunnan toiminnan vaikeutena on koko sen toiminta-ajan ollut asioiden ruuhkautuminen ja käsittelyaikojen pitkittyminen. Vuonna 2001 valmistuneen arvioinnin mukaan lautakunta on asioiden ruuhkautumisesta huolimatta kohtuullisen hyvin säilyttänyt toimintakykynsä johtuen erityisesti osaavasta henkilöstöstä. Työtapojen kehittäminen on edennyt tulossopimuksen mukaisesti.

Kuluttajariitatyöryhmän loppumietinnössä (KTM:n julkaisu 12/2002) kuluttajavaltuslautakunnan toimivaltaan ehdotettiin huoneenvuokrasuhteesta johtuvia riita-asioita, asunto-osakeyhtiön ja osakkaan välisiä erimielisyyksiä ja arvopaperisijoittamista koskevia riitoja mietinnössä mainituin poikkeuksin. Samalla ehdotetaan lautakunnan toimintaa koskevia säädöksiä uudistettavaksi, joka mahdollistaisi lautakun-

23.6.2004

nan kehittämisen ja joustavamman toiminnan. Uusien tehtävien antaminen edellyttää lisäresurssien saamista lautakunnalle.

Oikeusministeriö on asettanut 5.12.2003 työryhmän, joka valmistelee kuluttajavali-tuslautakunnan siirtämistä vuonna 2005 kauppa- ja teollisuusministeriön hallin-nonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle. Lainsäädäntöä vaativilta osin lautakuntaa koskevat uudistukset on tarkoitus toteuttaa tässä yhteydessä.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO MATKAILUN EDISTÄMISKESKUKSEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 5.4.2004 antanut Matkailun edistämiskeskuksen tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2003. Tilinpäätös on tarkastuksessa todettu laadituksi säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt tuottavuus-, kustannus- ja suorit tiedot sekä maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmassa ovat tarkastuksen mukaan luotettavia ja riittäviä. Sisäisen valvonnan tarkastuksessa ei ole tullut esiin olennaista huomautettavaa. Tilintarkastuskertomus ei sisällä huomautettavaa MEKin tilinpäätöksestä.

Tuloksellisuus

MEKin tuloksellisuutta voidaan pitää kohtalaisena. Viime vuosina toiminnan painopisteitä on tarkennettu ja toimintaa keskitetty Suomen kannalta keskeisille markkina-alueille. Talvimatkailun edistämiseksi päätettiin noin kymmenen vuotta sitten kehittää oma kampanjansa ja nostaa se painopistealueeksi. Panostukset ovat tuottaneet tulosta. Talvimatkailu on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana lähes kaksinkertaiseksi. Sen sijaan kesämatkailun kasvu on jäänyt vajaaseen kymmeneen prosenttiin ja siksi siihen on nyt päätetty suunnata paljon panostuksia.

Tuloksellisuuden raportointia on onnistuttu kehittämään MEKin toimintaa paremmin kuvaavaksi. Kehittämistyö jatkuu edelleen ja erityinen painopiste on pyrkiä saamaan MEKin kampanjoihin osallistuva elinkeino antamaan suoraa palautetta toiminnan tuloksellisuudesta.

Ministeriön näkökulmasta toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi ovat olleet oikeansuuntaisia. MEKissä on viime aikoina erityisesti keskitytty tulos/panossuhdetta kuvaavan indeksin luomiseen. Sen jatkokehittäminen on edelleen tärkeää.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Yleisesti voidaan todeta, että Matkailun edistämiskeskus on päässyt lähelle vuodelle 2003 asetettuja tavoitteita, joskaan mitään tavoitetta ei ole ylitetty. Tulosta voidaan pitää tyydyttävänä kun huomioidaan matkailun kansainvälinen kehitys vuonna 2003. Ensimmäistä kertaa pitkään aikaan kansainvälinen matkailu väheni 1,2 prosentilla. Eurooppaan suuntautuva matkailu kasvoi 0,4 prosenttia.

Matkailun valuuttatulot kasvoivat viime vuonna yhdellä prosentilla. Tavoitteena oli kahden prosentin kasvu. Rekisteröityjen yöpymisvuorokausien tulostavoitteesta jäätettiin noin kolme prosenttia, lähes saman verran kuin oli kirjattu kasvutavoitteeksi. MEKin mukaan heikko kasvu johtui erityisesti venäläisten ostosmatkailun vähenemisestä euron korkean kurssin johdosta sekä venäläisten matkailun suuntautumisesta kotimaahan ja muihin maihin. Arvio lienee oikeaan osunut. Toisaalta rekisteröityjen

23.6.2004

majoitusvuorokausien ulkopuoliset majoitusluvut (mm. mökkimajoitus) lienevät kehittyneet hyvin.

Venäläisten kulutuskäyttäytymisen muutokset ja kilpailun kiristyminen Venäjän matkailumarkkinoilla asettavat jatkossa suuren haasteen MEKin toiminnalle Venäjällä. Kilpailu kiristyy entistään ja MEKin on yhdessä suomalaisen matkailuelinkeinon kanssa pohdittava uusia keinoja venäläisten Suomen matkailun kasvattamiseksi.

Positiivista oli selvä kasvu suurista lähtömaista Isosta-Britanniasta, Ranskasta, Sveitsistä, Alankomaista, Saksasta ja Italiasta. Yöpymiset näistä maista kasvoivat yhteensä 111 000 vuorokaudella. Kasvua selittää osaltaan talvikauden suorat lennot Keski-Euroopasta Suomen Lappiin. MEK ei ole arvioinut omien toimenpiteidensä vaikutusta kasvulukuihin. Tärkeää on jatkossa pyrkiä säilyttämään saavutettu markkina-asema ja kasvattamaan matkailijamääriä entisestään näistä runsaasti ulkomaanmatkailua harrastavista maista.

Ulkomaalaisten yöpymiset Pohjoismaissa alenivat vuodesta 2002 vuoteen 2003 noin 0,4 prosentilla. Suomen osuus Pohjoismaihin suuntautuvasta matkailusta jäi tilinpäätöstiedon mukaan edellisvuoden tasolle 14 prosenttiin, eikä yltänyt tavoitteeseen 14,5 prosenttia. Tilastokeskuksen tekemän ns. "imputointikorjauksen" jälkeen Suomen osuus oli viime vuonna 14,6 prosenttia, jolloin tavoite on saavutettu. Muista Pohjoismaista ainoastaan Tanska pystyi kasvattamaan ulkomaisia yöpymisiään kolmella prosentilla, Suomi ja Ruotsi pysyivät lähes viime vuoden tasolla ja Norjassa yöpymiset vähenivät viidellä prosentilla. Suomen tulosta voidaan arvioida kohtuulliseksi, erityisesti kun verrataan Suomen tulosta Ruotsin lukuihin. Ruotsi hyötyy edelleen halvasta kruunun kurssista matkailussa.

Tulossopimukseen kirjattua MEKin markkinointitoimenpiteiden tulos-/panossuhdetta koskevaa tavoitetta voidaan tässä vaiheessa arvioida vasta osittain, kesäkauden (kesäsyyskuu 2003) ja talvikauden (marraskuu 2002-huhtikuu 2003) osalta, koska koko vuoden tilastot valmistuvat vasta kesällä. Tulostavoitteeksi asetettu "yli 10" kuvaa markkinoinnilla aikaansaadun matkailutulon ja panostusten suhdetta. Nyt käytössä olevien tietojen perusteella talven tulos on 6,7 ja kesän 7,8 keskeisimpien kohdemaiden (Ruotsi, Saksa, Iso-Britannia, Venäjä) osalta. Tulosta ei voi täysin verrata tulostavoitteeseen, johon laskettiin mukaan ainoastaan operatiiviset menot eikä siihen sisällytetty mm. keskusyksikön hallintomenoja. Nyt esitetyt luvut sisältävät kaikki keskeiset toiminnasta aiheutuvat menot hallintomenot mukaan lukien. Talven osuus panostuksista on suurin, 33,3 prosenttia, joka antaa aiheen olettaa, että tuottavuutta ja taloudellisuutta voidaan lisätä. Kesän osuutta panostuksista ei voi suoraan arvioida, koska panostusten määrä on laskettu tuoteryhmittäin eikä kausittain.

Tulos/panossuhdetta kuvaavan tavoitteen kehittämistä on syytä jatkaa ja kiinnittää erityistä huomiota vertailtavuuteen sekä laskennalliseen luotettavuuteen.

Palvelu- ja toimintatavoitteiden osalta elinkeinon rahoitusosuus jäi 8,4 miljoonaan tavoitellun 9,2 miljoonan euron sijasta. Vuonna 2002 toteutuma oli 8 miljoonaa, joten elinkeinorahoituksen määrä on pysynyt lähes ennallaan. Elinkeinojen osuuden voima-

23.6.2004

kas kasvattaminen nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ei liene kovinkaan todennäköistä.

Mediajulkisuuden arvoa ei enää käytetä tulostavoitteena, johtuen sen mittaamisen luotettavuusongelmista. Asiakastyytyväisyysmittaus tehdään joka toinen vuosi eikä sitä viime vuonna toteutettu.

Laatutonni -hankkeelle asetettu 300 yrityksen osallistumistavoite saavutettiin.

MEKin tulostavoitteita on kehitetty viime vuosina tiiviissä yhteistyössä ministeriön kanssa. Tavoitteet ovat realistisia, mistä kertovat myös vuoden 2003 tulokset. Tulos/panossuhdetta kuvaavaa tavoitetta on jatkossa syytä edelleen tarkentaa ja parantaa sen luotettavuutta. Myös kampanjakohtaisten seurantamittaristojen luominen ja MEKin lisäarvon mittaaminen sen kampanjoihin osallistuville matkailuyrityksille on jatkossa tärkeää.

Resurssit

MEKin henkilöstöstrategia ja siihen liittyvä toimenpideohjelma hyväksyttiin kesäkuussa 2003. Henkilöstötyytyväisyystutkimusta ei kertomusvuonna toteutettu. Uusi palkkausjärjestelmä on ollut MEKin keskusyksikössä käytössä marraskuusta 2001 ja viime vuonna järjestelmän laajentamista myös ulkomaanyksiköihin valmisteltiin. Samalla tulospalkkausjärjestelmään siirtymistä valmisteltiin mm. toteuttamalla sisäinen asiakastyytyväisyystutkimus eri yksiköiden välillä.

Siirtomäärärahojen käyttö MEKin toiminnassa perusteltua. Kampanjapohjaisesti toimivassa organisaatiossa kuluja syntyy ympäri vuoden ja laskutus seuraa aina jonkin verran perässä, joten siirtomäärärahojen käyttö kohdistuu useimmiten juuri edellisen vuoden kuluihin.

Määrärahoja on MEKissä käytetty tarkoituksenmukaisesti.

Seuranta

Edelliseen palautteeseen kirjatusta kommentista ja kehittämisehdotuksista on keskusteltu tulosehdotuksen yhteydessä ja niitä koskevat toimenpiteet on toteutettu.

Edellisessä MEKin arvioinnissa kiinnitettiin huomiota elinkeinorahoituksen määrän tavoitetaso realistisuuteen, joka edelleen kaipaava tarkistusta. Vuoden 2005 talousarvioesityksessä tavoitteeksi asetettua 10,3 miljoonaa euroa on syytä arvioida uudelleen.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa.

Virastokohtaiset kannanotot on otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2005.

23.6.2004

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO
ENERGIAMARKKINAVIRASTON VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ**

Tilinpäätöstä sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) Energiamarkkinavirastoa koskevaa tilintarkastusraporttia ei ole käytettävissä tätä arviota laadittaessa. VTV:n ilmoituksen mukaan sillä ei ole oleellista huomautettavaa Energiamarkkinaviraston toiminnan suhteen.

Tuloksellisuus

Kauppa- ja teollisuusministeriö katsoo, että Energiamarkkinaviraston toiminta on ollut tuloksellista vuonna 2003. Käsiteltyjen asioiden määrä on kasvanut edellisestä vuodesta, joten toiminnan tuloksellisuuden voidaan katsoa kehittyneen myönteisesti.

Ministeriö katsoo, että käytetyt tuloksellisuuden raportoinnin perusteet ovat ohjauksen ja tulostavastuun kannalta asianmukaisia.

Ministeriö katsoo, että erityisiä toimenpiteitä viraston tuloksellisuuden parantamiseksi ei ole tarpeen käynnistää. Toisaalta ministeriä tukee viraston pyrkimyksiä toiminnan kehittämiseksi, johon sisältyy tavoite kehittää toiminnan tuloksellisuutta kuvaavia tunnuslukuja.

Energiamarkkinaviraston tärkein yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite on vaikuttaa sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan hinnoitteluun siten, että hinnoittelua olisi kohtuullista. Virasto on onnistunut tässä hyvin. Uusittava verkkotoiminnan kohtuullisuuden valvontamalli tulee käyttöön vuonna 2005. Uuden valvontamallin avulla sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvontaa voidaan edelleen tehostaa.

Energiamarkkinavirasto on saavuttanut tulossopimuksen mukaiset toiminnalliset tulostavoitteet. Tulossopimuksen tulostavoitteet voidaan todeta realistisiksi ja toisaalta vaativiksi.

Energiapolitiikan tärkeimpiä tavoitteita on energian edullinen hinta. Energiamarkkinaviraston toiminnan tavoitteet ovat linjassa tämän tavoitteen kanssa.

Energiamarkkinaviraston tärkeimpänä haasteena on uusien tehtävien käynnistäminen. Näitä ovat uusi verkkotoiminnan kohtuullisuusvalvonta ja päästökauppaan liittyvät tehtävät. Virasto on käynnistänyt tehokkaasti näihin uusiin tehtäviin valmistautumisen.

23.6.2004

Resurssit

Energiamarkkinavirasto otti 1.3.2003 käyttöön uuden organisaation, jossa on kaksi ryhmää: sähköjakelu-ryhmä sekä maakaasu ja kantaverkot-ryhmä. Päästökauppa-projekti toimii osana maakaasu ja kantaverkot-ryhmää. Viraston henkilöstön määrä oli vuoden 2003 lopussa 18 henkilöä.

Ministeriö pitää hyvinä viraston käynnistämiä työhyvinvointi-, kielikoulutus- ja hallintomenettelykoulutus-hankkeita.

Energiamarkkinaviraston vuodeksi 2003 saama talousarviomääräraha oli 317 000 euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä 76 000 euroa. Tämä johtui toimitilojen laajentamisen ja uusien työntekijöiden palkkaamisen lykkäytymisestä.

Seuranta

Ministeriö toteaa, että Energiamarkkinavirasto on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin uusiin tehtäviin valmistutumiseksi.

Energiamarkkinaviraston tulostavoitteita ja niiden toteutumista tarkastellaan kahdesti vuodessa pidettävissä tulosneuvotteluissa.

23.6.2004

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO
HUOLTOVARMUUSKESKUKSEN JA HUOLTOVARMUUSRAHASTON VUODEN 2003
TILINPÄÄTÖKSESTÄ**

Huoltovarmuuskeskuksen toiminta perustuu huoltovarmuuden turvaamisesta annettuun lakiin, Huoltovarmuuskeskuksesta annettuun asetukseen sekä valtioneuvoston päätökseen huoltovarmuuden tavoitteista. Valtioneuvoston tavoitepäätöksen mukaan Euroopan unionissa toteutetut varautumistoimenpiteet, kansainvälisestä energiaohjelmasta tehty sopimus sekä eri maiden kanssa solmitut kahdenväliset sopimukset kriisitilanteiden taloudellisesta yhteistyöstä muodostavat huoltovarmuuden osan kansallisen varautumisen ohella.

Tilinpäätös

Valtioneuvosto vahvisti Huoltovarmuuskeskuksen ja sen hoidossa olevan huoltovarmuusrahaston tilinpäätöksen 27.5.2004. Tilinpäätös noudattaa kirjanpitolakia ja hyvää kirjanpitolittoa.

Toimintakertomus

Toimintakertomus kuvaa kattavasti Huoltovarmuuskeskuksen ja Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan toimintaa vuonna 2003. Huoltovarmuuskeskus toimii suunnittelukunnan sihteeristönä. Suomen huoltovarmuuden tilaa kuvaa erillinen ei-julkinen huoltovarmuusindikaattori.

Kertomusvuoden aikana on jatkettu valtioneuvoston vuonna 2002 vahvistamien uusien huoltovarmuustavoitteiden toteuttamista Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tehdyn tulossopimuksen mukaisesti. Toiminnan tarkoituksena on varmistaa kriittisten toimintojen keskeytymättömyys, mistä seuraa valmius jatkaa toimintaa häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa. Tämä ajattelutavan muutos ilmenee valtioneuvoston vahvistamisessa huoltovarmuuden tavoitteissa sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiassa. Erityishuomion kohteena ovat kriittiset tietojärjestelmät. Huoltovarmuuden tavoitteet kattavat laajan osan edellä mainitusta kansallisesta strategiasta. Huoltovarmuuden tavoitteet on kirjattu strategiaan kauppa- ja teollisuusministeriön ja muiden hallinnonalojen tavoitteina.

Huoltovarmuusindikaattorin mukaan tilanne on pääosin hyvä. Kansainvälisessä taloudessa tapahtuneet muutokset, mm. kansainvälisen logistiikan kehitys, ovat johtaneet heikennyksiin huoltovarmuudessa. Erityisen huolellisesti on seurattava finanssisektorin kehitystä jatkossa.

Tulossopimuksessa asetetut tavoitteet toteutettiin ns. hitaan reservin sähkökapasiteetin suunnitelmaa lukuun ottamatta. Kaupallinen tulos ylittyi tänäkin vuonna budjetoidusta. Ylitys johtui suunniteltua nopeammin toteutetuista öljytuotteiden vaihdoista uudet rikkinormit täyttäviin laatuihin sekä öljytuotteiden hintanoteerausten hyödyntämisestä kauppatoimissa.

23.6.2004

Sähkömarkkinalain uudistamisesta annettuun hallituksen esitykseen sisältynyt hitaan reservikapasiteetin ylläpito huoltovarmuusrahaston varoin ei toteutunut. Sen sijaan kauppa- ja teollisuusministeriön asettama työryhmä selvitti, millaisia toimenpiteitä tarvitaan sähkömarkkinoiden toimitusvarmuuden toteuttamiseksi.

Valtioneuvoston vahvistamien huoltovarmuuden tavoitteiden mukaisesti Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan (PTS) toiminnan painopistettä on siirretty yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömien järjestelmien varmistamiseen. PTS-organisaatiota ja sen toimintatapoja on kehitetty siten, että ne tukevat em. toiminnan painopistettä. PTS:n toimielimet muodostetaan jatkossa sektoreiksi, joissa hallinto ja elinkeinoelämä yhteistyössä analysoivat uhkia ja toimenpiteitä niiden hallitsemiseksi.

Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista edellyttää lainsäädännön kehittämistä eri hallinnonaloilla vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja uhkakuvia. KTM:n sektorilla tämä merkitsee esimerkiksi Huoltovarmuuskeskuksen eräiden toimintatapojen joustavoittamista. Työ on monilta osin vasta alkamassa.

Kehittämiskohteita

Kansainvälisen yhteistyön lisääminen huoltovarmuussektorilla on keskeinen tulevaisuuden haaste. Erityisesti yhteistyö Euroopan unionin kanssa tulee tulevaisuudessa yhä tärkeämmäksi. Suomi on ollut asiassa aktiivinen ja aloitteellinen. Yhteistyön kehittäminen EU:n kanssa on kuitenkin pitkäjänteistä ja aikaa vievää toimintaa. Sopivia yhteistyömahdollisuuksia kartoitetaan mm. parhaillaan teon alla olevassa tutkimuksessa. Tavoitteena on tulevaisuudessa saada yhä enemmän huoltovarmuusnäkökohtia sisällytetyksi kansalliset rajat ylittäviin järjestelmiin.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO TE-KESKUSTEN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSISTÄ

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Liitteessä 1 on esitetty VTV:n TE-keskuksia koskevat tarkastuskertomusten lausumat siltä osin, kun niitä on ollut käytettävissä 15.5.2004 mennessä.

Tuloksellisuus

TE-keskuksille asetettiin tulosneuvotteluissa tavoitteiksi kolme alueellista strategista vaikuttavuustavoitetta:

- työllisyysaste
- bruttokansantuote
- tasapainoisen aluerakenteen vahvistaminen

Nämä kuvaavat yleistä alueen kehitystä, joihin TE-keskusten toimenpiteet vaikuttavat vain osaltaan. Merkittävin tekijä kyseisten indikaattoreiden muutoksiin on globaali markkina- ja suhdannekehitys. TE-keskus joutuu toiminnassaan ottamaan huomioon ja reagoimaan hyvinkin nopeisiin toimintaympäristön muutoksiin.

Strategisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi TE-keskuksille on asetettu toimintaa ja muita keskeisiä tavoitteita kuvaavia mittareita, joiden tavoitearvot on sovittu tulosneuvotteluissa. Kyseiset mittarit kuvaavat elinkeinorakenteen muutoksia ja tasapainoista aluerakennetta, työmarkkinoiden toimivuutta sekä TE-keskusten toiminnan kehittämistä. Toimintaa kuvaavia mittareita on 21 kappaletta.

Tavoiteltuun työllisyysasteeseen päästiin ainoastaan muutaman TE-keskuksen alueella. Samoin bkt:n alueella tapahtunut kasvu jäi useilta alueilta saavuttamatta. Näillä on heijastustekijöitä myös alueiden sisäiseen muuttoliikkeeseen. Vaikka TE-keskusten vaikutusmahdollisuus on hyvin rajallinen edellä mainittujen asioiden tulostavoitteiden saavuttamiseksi, se indikoi kuitenkin TE-keskusten tarvetta reagoida muutostekijöihin omassa toiminnassaan.

Muut TE-keskuksille asetetut tavoitteet pääosin saavutettiin. Saavutettuja tuloksia on arvioitava ennemminkin kokonaisuuksina kuin yksittäisten tulostavoitteiden antamina lukuarvoina.

Samoin erilaiset toimintaympäristöt ja erityisesti niiden muutokset vaikuttavat siihen, että kukin TE-keskus toimii erilaisista lähtökohdista ja mukauttaa toimintansa alue-
lähtöisesti. Joidenkin mittareiden kohdalla on ollut erilaisia tulkintoja lukuarvojen kokoamisessa. Näistä syistä johtuen eri TE-keskuksia on vaikea vertailla keskenään yksittäisten tulosindikaattoreiden pohjalta.

Yleisesti arviona voidaan todeta, että TE-keskukset ovat saavuttaneet niille tulosso-
pimuksissa asetetut tavoitteet.

23.6.2004

Resurssit

Toimintamenot

TE-keskusten toimintamenomäärärahaa siirtyi vuodelle 2004 yhteensä 4,4 milj. euroa, käyttämättä määrärahaa ei jäänyt. Siirtyvä määräraha vastaa 6 % käytettävissä olevista toimintamenoista, vajaan kuukauden toimintamenomäärärahan käyttöä. Siirtyvät määrärahat eivät jakaudu tasaisesti TE-keskusten kesken. Suhteellisesti eniten siirtyviä määrärahoja oli Hämeen, Pirkanmaan, Kaakkois-Suomen ja Etelä-Savon TE-keskuksissa (8-14 % toimintamenomäärärahoista). Uudenmaan ja Pohjois-Savon TE-keskuksissa ei käytännössä siirtynyt määrärahaa (alle 1 %). Ilman ministeriön lisärahoitusta Pohjois-Savon TE-keskuksen menot olisivat vuonna 2003 ylittäneet käytettävissä olleet toimintamenomäärärahat.

TE-keskusten kokonaishenkilötyövuosien määrä kasvoi 50 henkilötyövuodella edelliseen vuoteen verrattuna. Tästä toimintamenomäärärahoilla rahoitettujen henkilötyövuosien kasvu oli 23 htv. Kokonaishenkilötyövuosien lisäykset johtuivat pääasiassa talousarvion momenttien välisiin siirroista, teknologia-asiantuntijoiden lisäyksistä sekä maatalouden tukivalvonnan määräaikaisen henkilöstön lisäyksestä.

TE-keskusten toimintamenomäärärahoissa henkilöstökulujen osuus vuonna 2003 oli jo 78 % toimintamenomäärärahoista, kun se vielä vuonna 2001 oli 75 %. Tämä rajoittaa TE-keskusten liikkumavaraa yllättäviin menoihin.

Kehittämistoimenpiteet

TE-keskusten tulosohjausta on kehitetty vuonna 2004 strategiseen suuntaan. Ohjaavat ministeriöt ja Tekes ovat yhdessä määritelleet TE-keskuksille strategiset vaikuttavuustavoitteet koko hallituskauden ajalle:

- työllisyysasteen nosto ja työttömyyden aleneminen
- osaamisen, yrittäjyyden ja muiden kasvun edellytysten vahvistaminen
- tasapainoinen aluerakenne ja maaseudun elinvoimaisuus

TE-keskukset suunnittelevat ja toteuttavat toimintaansa pitkäjänteisesti strategisten tavoitteiden linjausten mukaisesti. TE-keskusten mahdollisuudet saavuttaa hallitusohjelman tavoitteet pelkästään omalla toiminnallaan ovat rajalliset. Ne saavutetaan vain aktiivisella yhteistyöllä alueiden eri toimijoiden kesken. Asetetut tavoitteet koskevat koko TE-keskusta eivätkä siten ole osastokohtaisia.

Hallituskauden aikaisille yhteiskunnallisille vaikuttavuustavoitteille ei aseteta TE-keskuskohtaisia vuositasen tulostavoitteita. Vuodesta 2004 lähtien TE-keskusten kanssa neuvotellaan vuotuiset yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, jotka toimivat välitavoitteina hallituskauden aikaisiin tavoitteisiin pääsemiseksi. Nämä tavoitteet tulevat myös Talousarvioesitykseen ja toimivat TE-keskusten tulostavoitteina.

TE-keskukset määrittelevät aluelähtöisesti merkittävimmät toiminnan painopisteet, joihin panostamalla pyritään saavuttamaan tulosneuvotteluissa sovitut tavoitteet.

23.6.2004

Johtamisen tietojärjestelmä otetaan käyttöön tehtäessä vuoden 2005 tulossuunnitelua.

Kannanotot otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2005.

23.6.2004

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO FINPRO RY:N VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Yleistä

Finpro ry:n keskeisenä tavoitteena on kertomusvuonna ollut Finpron toiminnan ja palvelutason kehittäminen, palvelujen laadullinen parantaminen sekä alueellisen palvelutarjonnan laajentamiseen liittyvän kysynnän selvitystyö.

Tilinpäätös sekä toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Finpro ry on laatinut konsernitilinpäätöksen, johon sisältyvät emoyhteisön Finpro ry:n ja tytäryhtiön Finpro Marketing Oy:n tilinpäätökset. Tytäryhtiö on aloittanut toimintansa 1.1.2002.

Tilinpäätökseen ja sen suorittaneen KHT-yhteisön tilinpäätöstarkastukseen 5.3.2004 tai ministeriölle toimitettuun tilintarkastajan lausuntoon 29.4.2004 ei sisälly huomautuksia tai muistutuksia. Tilinpäätöstarkastuksessa kiinnitettiin huomiota Finpron lounaseteleiden käytön seurannan tehostamiseen. Ministeriön yleisavustus ei kohdennu tähän kuluerään.

Finpro ry:n toiminnasta on VTV:ssä vuonna 2000 aloitettu tarkastus, jota koskeva kertomus on saatu ministeriöön 14.4.2004. Tarkastuskertomuksessa on arvioitu Finpron ohjausjärjestelmiä, ministeriön tulosohejausta ja toiminnan vaikuttavuutta, ohjausta ja valvontaa. Tarkastuskertomuksen käsittely on osastolla kesken.

Tuloksellisuus

Finpron toiminta on ollut tavoitteellista ja tuloksellista. Tuloseskustelut seuraavan vuoden tavoitteista käydään Finpron kanssa syksyllä. Tulosten toteutumista seurataan kunkin toimintavuoden aikana järjestettävissä erillisissä tuloseskusteluissa (kaksi tuloseskustelua vuodessa).

Finpron toimintaa ja toiminnalla aikaansaatuja tuloksia seurataan yhteisesti sovituin mittarein. Tulosten seuranta on Finprossa asianmukaista ja riittävää. Keskusteluja tuloksellisuuden parantamisesta ja sitä kuvaavista mittareista käydään säännöllisesti. Uusien menetelmien kehittäminen ja kuvaavampien mittareiden etsiminen on jatkuvaa.

Finpron toiminnan keskeiset tulostavoitteet pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisen edistämisessä ja viennin edistämisessä yleensä ovat linjassa ja samansuuntaiset kauppa- ja teollisuusministeriön asettamien tavoitteiden kanssa. Finpron toiminnan painopisteenä ovat erityisesti kasvuyritykset.

23.6.2004

Tulossopimuksissa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

Finpron taloushallintojärjestelmien kehitystyö on ollut käynnissä joitakin vuosia, kertomusvuonna uusi Global Domain järjestelmä on siirretty reaaliaikaiseen tuotanto-käyttöön myös vientikeskuksissa. Laajojen 41 maassa käytettävien tietojärjestelmien uudistaminen on mittava ja aikaa vievä prosessi, joka on sitonut runsaasti henkilö-resursseja Helsingin toimipisteessä.

Finpron palveluista kaksi kolmasosaa tulee suunnata pk-yrityksille. Finpron palveluista osa on maksullisia ja osa maksuttomia perusneuvontaan liittyviä asiantuntija-palveluita. Finpron asiakkaina on vuonna 2003 ollut kaikkiaan 3 100 yritystä (4 800 vuonna 2002). Uusia asiakkaita näistä oli 500. Vientikeskusten palveluita käytti 2 035 yritystä ja markkinointiviestinnän palveluita 718 yritystä. Asiakasmäärien lasku johtuu toimintojen loppullisesta siirtämisestä tytäryhtiön hoidettaviksi, vielä vuonna 2002 joitakin hankkeita toteutettiin yhdistyksen kautta, josta syystä asiakkaiden määrä oli suurempi kuin vuonna 2003.

Pk-yritysten osuus vientikeskuspalveluitten käyttäjien joukossa oli 68,1 % (64,9 % vuonna 2002). Markkinointiviestinnän palveluitten käyttäjistä pk-yrityksiä oli 37 % (52,5 % vuonna 2002). Pk-yritysten määrän huomattava lasku markkinointiviestinnän palveluitten käyttäjien joukossa johtuu luokitteluperusteiden muutoksesta. Markkinointiviestintään sisältyi vielä vuonna 2002 joukko kv-näyttelyitä, jotka sittemmin ovat siirtyneet tytäryhtiön järjestettäväksi. Vuonna 2003 on markkinointiviestinnän palveluihin sisällytetty mm. ministerivetoisten valtuuskuntien matkat, hankeneuvonta, EU-ohjelmat ja vientirenkaat. Vientirenkaissa kaikki osallistujat ovat pk-yrityksiä, kun muissa hankkeissa valtaosa osallistujista on suuria yrityksiä.

Finpron ylläpitämässä viejätiedostossa on 4 000 suomalaisen yrityksen tiedot, näistä tehdään vuosittain 800 000 tiedonhakua. Finpron Call Center palveluita käytettiin 6 936 kertaa, näistä puhelimitse oltiin yhteydessä 3 422 kertaa, sähköpostitse 3 131 kertaa, Internetin chat-toimintojen kautta 383 kertaa.

Finpro on lisännyt yhteistyötään muiden julkisten palvelutuottajien kanssa, osallistumalla mm. aktiivisesti ns. kuutosten / kvartetin toimintaan, joissa muina osallistujina ovat TE-keskukset, Tekes, Finnvera, Sitra, UM ja Fintra. Kertomusvuoden aikana valmistuneen Yritysten julkisia kansainvälistymispalveluita ja niiden käyttöä selvittäneen tutkimuksen mukaan 71 % vientiyrityksistä oli käyttänyt julkisia kansainvälistymispalveluita, näistä eniten (47 %) oli käytetty Finpron palveluita ja toiseksi eniten (45 %) TE-keskusten palveluita.

Finproon yhdistettyjen Hankeneuvontapalveluitten käytöstä vuosilta 2000 – 2002 on kertomusvuonna laadittu selvitys. Kysely tehtiin 500 hankeneuvontayksikön palveluita käyttäneelle yritykselle, joista 164 yritystä oli onnistunut saamaan yhteensä 492 sopimusta. Sopimukset olivat yhteisarvoltaan noin 300 milj. euroa. Arvion ulkopuolelle jäävät erilaisten yhteenliittymien / konsortioiden saamat sopimukset, joiden arvo oli noin 120 – 150 milj. euroa / vuosi.

23.6.2004

Finpron tytäryhtiön Finpro Marketing Oy:n asema kansainvälistymispalveluitten tuottajana on vakiintunut. Yhtiön palveluksessa oleva henkilöstö on motivoitunutta ja sitoutunutta ja yhtiön taloudellinen asema on vakiintunut.

Finpro on saavuttanut sen toiminnalle asetetut tavoitteet, paitsi markkinointiviestinnän projekteissa, missä pk-yritysten osuus alittaa merkittävästi tavoitteen.

Resurssit

Finpron palveluksessa oli vuonna 2003 yhteensä 338 henkilöä (360 vuonna 2002), näistä 97 kotimaassa (97 vuonna 2002) ja 241 ulkomailla vientikeskuksissa (234 vuonna 2002). Finpro Marketing Oy:n palveluksessa oli 29 henkeä vuonna 2003 (29 vuonna 2002).

Finpron henkilöstön tyytyväisyyttä kartoitettiin STAR-tutkimuksella, Finprossa työskentelyä pidettiin haasteellisena ja mielenkiintoisena. Kehittämistä todettiin sisäisen yhteistyön parantamisessa (yhteistyö yli yksikkörajojen) sekä sisäisessä viestinnässä.

Finpron yleisavustus oli kertomusvuonna sama kuin edellisenä vuonna, 20 030 000 euroa.

Finpro ry:n toimintaan myönnetyn yleisavustuksen osuus on vuonna 2003 ollut 80 % henkilöstön palkka- ja lakisääteisiin sosiaalikuluihin ja vuokriin sekä 50 % muihin toiminnan kannalta välttämättömiin menoihin, kuten tiedotukseen. Osa kuluista on rajattu kokonaan yleisavustuksen ulkopuolelle. Ministeriön yleisavustus ei kohdistu tytäryhtiön toimintaan.

Markkinaosasto katsoo, että Finpro ry on käyttänyt sille osoitetun yleisavustuksen tarkoituksenmukaisesti.

Seuranta

Finpron toiminnassa ei edelliseen arviointiin liittyen ole ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi pyydetty erillisiä lisäselvityksiä. Markkinaosasto on kuitenkin todennut, että syvällisempiin toiminnan eri osa-alueita koskeviin keskusteluihin ei ole ollut riittävästi aikaa, josta syystä tuloskeskusteluissa (3 / vuosi) jatkossa pyritään keskittymään yhteen toimintalohkoon kerrallaan, jolloin ko. osa-alueen toimintaan kyetään paneutumaan paremmin.

Finpron toiminnan seuranta on riittävällä tasolla, ohjaus- ja raportointi on modernia ja toiminnan eri puolet huomioon ottava. Seurannassa asiakastytyväisyys nousee jossain määrin ylikorostuneeseen asemaan. Painopistettä tulisi siirtää yritysten Finpron palveluitten käytöstä saamien hyötyjen seurantaan ja todentamiseen.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Finpron toiminta vuonna 2003 on ollut ministeriön asettamien linjausten mukaista ja Finpro on saavuttanut sen toiminnalle asetetut tulostavoitteet. Ministeriö kiinnittää kuitenkin Finpron huomiota pk-yritysten määriin, joissa kaikilla toimintalohkoilla ei saavutettu tavoitteita.

23.6.2004

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO INVEST IN FINLAND
SÄÄTIÖN VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ**

Kauppa- ja teollisuusministeriössä on tarkastettu Invest in Finland säätiön hallintoon vuodelle 2003 osoitetun valtion rahoituksen käyttö. Tarkastus on suoritettu säätiön esittämän vahvistetun tilinpäätösaineiston perusteella.

Ministeriö on 24.2.2003 tekemällään päätöksellä osoittanut säätiön talousarviossa vuodelle 2003 esitettyihin 1.900.000 euron toiminnan menoihin tammi-syyskuun väliselle ajalle valtion vuoden 2002 talousarvion momentin 32.30.47 (Valtionavustus kehittämispalvelutoimintaan ja eräille yhteisöille) siirtomäärärahasta 111.482 euroa ja valtion vuoden 2003 talousarvion momentin 32.30.47 siirtomäärärahasta 1.313.518 euroa eli yhteensä 1.425.000 euroa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on lisäksi 5.8.2003 tekemällään päätöksellä ad 6/510/2002 antanut Invest in Finland säätiölle luvan käyttää vuodelle 2002 liikaa maksetun ennakon 309.473 euron määrärahan vuoden 2003 kuluihin siten, että se vähentää säätiön loppuvuodelle 2003 myönnettävää rahoitusta vastaavalla määrällä.

Ministeriö on 30.9.2003 tekemällään päätöksellä osoittanut säätiön loka-joulukuun toiminnan menoihin lisäksi 165.527 euroa valtion vuoden 2003 talousarvion momentin 32.30.47 (Valtionavustus kehittämistoimintaan ja eräille yhteisöille) siirtomäärärahasta. Valtion rahoitusta on näin säätiölle maksettu vuonna 2003 yhteensä 1.900.000 euroa. Myönnetty valtion rahoitus on maksettu säätiölle em. päätösten nojalla ennakkona 8 erässä vuoden 2003 aikana.

Ministeriön päätöksen mukaan valtion rahoitus on 100 % säätiön myöntöpäätöksessä erikseen mainituista toiminnan menoista.

Liitteenä olevan tilinpäätösaineiston perusteella säätiön valtionavun piiriin hyväksyttävät kulut vuodelta 2003 ovat yhteensä 1.471.264 euroa. Säätiölle on maksettu valtionavun ennakkona 1.900.000 euroa vuonna 2003. Säätiön tulisi näin ollen palauttaa liikaa maksetun valtion rahoituksen osuus 428.736 euroa ministeriölle.

Säätiön toiminnan tulos vuodelta 2003 osoittaa 350,91 euron voittoa, mikä on säätiön sääntöjen ja ministeriön rahoituspäätöksen mukaan käytettävä seuraavien tilikausien aikana säätiön toimintaan.

Suoritetun tarkastuksen perusteella voidaan todeta, että säätiölle on kertynyt edellisten tilikausien voittoina 20.396,66 euroa, mikä tulisi käyttää tulevien tilikausien aikana säätiön normaaliin toimintaan.

Käytyjen tulosohtauskeskustelujen pohjalta ministeriö kiinnittää säätiön tulostavoitteiden saavuttamisessa huomiota seuraaviin jo vuodelle 2001 asetettujen tavoitteiden toteutumiseen;

23.6.2004

- Säätiön tuli ottaa käyttöön toiminnan tuloksellisuuden, taloudellisuuden ja vaikuttavuuden seurannan, arvioinnin ja raportoinnin kehittämiseksi sisäiset seurantakriteerit.
- Säätiön tuli kehittää toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden seurantaa, arviointia ja raportointia

Suoritetun tarkastuksen ja käytyjen tulosohtauskeskustelujen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että valtionapu on edellä mainittujen jo vuodelle 2001 asetettujen tulostavoitteiden keskeneräisyydestä huolimatta muuten käytetty ministeriön päätösten ja voimassa olevien ohjeiden mukaisesti ja että myönnettyllä tuella on pääosin saavutettu muut säätiön vuoden 2003 toiminnalle asetetut tavoitteet.

23.6.2004

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO
VALTIONTAKUURAHASTON TILINPÄÄTÖKSESTÄ VUONNA 2003**

Valtiontakuurahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, joka siirtyi 1.1.1999 lukien kauppa- ja teollisuusministeriön yhteyteen. Rahastosta säädetään valtiontakuurahastosta annetussa laissa (444/1998) sekä em. lain nojalla annetussa asetuksessa (957/1998). Aikaisemmin valtiontakuurahastoa hoiti Valtiontakuu keskus, jonka toiminnot siirrettiin vuoden 1999 alusta lukien Valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj:hin.

Valtiontakuurahastolain 8 §:n mukaan kauppa- ja teollisuusministeriön tulee huolehtia rahaston kirjanpidosta ja vahvistaa rahaston talousarvio Finnvera Oyj:n tilikautta vastaavalle ajanjaksolle. Valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen.

Toiminnan tavoitteet/tulostavoitteiden saavuttaminen

Valtiontakuurahaston tarkoituksena on turvata Finnvera Oyj:n antamien vientitakuiden, takausten ja muiden valtiontakuurahastolain 4 §:ssä tarkoitettujen sitoumusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan myös entisen Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneiden vientitakuulaitoksen ja valtiontakauslaitoksen antamat takuut, takaukset ja muut vastuusitoumukset.

Rahaston tehtävänä on toimia puskurina valtion budjetin suuntaan valtiontakuurahastolain 4 §:n mukaisen valtion takuu- ja takaustoiminnan osalta, joten sen toiminnan luonne on pääasiallisesti tekninen. Operatiivinen toimija valtiontakuurahaston vastuulla olevan takuu- ja takaustoiminnan osalta on valtion omistama erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj. Tulostavoitteiden asettaminen, mittaaminen ja seuraaminen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan osalta tehdään Finnvera Oyj:n rahoitustoiminnalle.

Valtiontakuurahaston toiminnan teknisen luonteen sekä rahaston ja Finnvera Oyj:n työnjaon vuoksi valtiontakuurahastolle ei ole asetettu tulostavoitteita. Valtiontakuurahaston tilinpäätöksessä ei esitetä myöskään tarkentavaa tunnuslukuanalyysiä valtion takuutoiminnan tuloksellisuudesta ja kannattavuudesta. Sen sijaan Finnvera Oyj esittää vuosikertomuksessaan ja raportoinnissaan yksityiskohtaisempaa tilasto- ja vertailuaineistoa vienti- ja erityistakaustoiminnasta.

Voidaan yleisesti arvioida, että valtiontakuurahasto on suoriutunut hyvin teknisestä valtiontakuurahastolain mukaisista hallinnointi- ja muista tehtävistään vuonna 2003.

Resurssit

Valtiontakuurahaston johtokunta ja sivutoimiset pääsihteeri ja sihteeristö hoitavat lähinnä rahaston tekniseen hallinnointiin kuuluvia tehtäviä. Rahaston johtokunnan tulee seurata, että valtiontakuurahaston valtion keskuskirjanpidossa olevan yhdystilin määrä pysyy riittävänä lain nojalla tehtävien rahastomaksujen ja -lainten maksamiseen. Johtokunta tekee kauppa- ja teollisuusministeriölle esityksen, että se ryhtyy tarvitta-

23.6.2004

viin toimenpiteisiin, jos rahaston yhdystilin varojen määrä ei riitä rahaston menojen kattamiseen.

Valtiontakuurahaston yhdystilin saldo oli vuoden 2003 lopussa noin 147 miljoonaa euroa. Vuoden 2003 osalta Finnvera Oyj:n valtiontakuurahaston vastuulla olevan vientitakuutoiminnan tulos oli noin 23,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Rahaston yhdystilin varojen riittävyys ei aiheuttanut toimenpiteitä vuoden 2003 aikana.

Seuranta ja kehittämis ehdotukset

Valtiontakuurahaston vastuulla olevien vientitakuulain 6 §:n erityisriskinoton nojalla myönnettyjen vientitakuiden raportointijärjestelmää on tarkoituksenmukaista vielä kehittää nykyisestä. Rahaston vastuulla olevien vastuiden raportointiin ja rahaston yhdystilin varojen riittävyteen liittyviä kysymyksiä on käsitelty kauppa- ja teollisuusministeriön asettamassa ns. Basel II-työryhmässä. Vastuiden raportointia ja yhdystilin varojen riittävyttä koskevia kysymyksiä selvitetään parhaillaan myös Finnvera 2004 –työryhmän puitteissa. Asiaa koskevat toimenpide-ehdotukset annetaan työryhmän raportissa kesäkuussa. Kehittämistoimenpiteet on tarkoitus käynnistää vielä kuluvan vuoden aikana.

23.6.2004

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO VALTION
YDINJÄTEHUOLTORAHASTON VUODEN 2003 TILINPÄÄTÖKSESTÄ**

Valtion talousarvion ulkopuolisen Valtion ydinjätehuoltorahaston tehtävänä on kerätä, säilyttää ja turvaavasti sijoittaa ne varat, jotka tulevaisuudessa tarvitaan ydinjätteistä huolehtimiseksi. Rahaston varat kerätään ydinjätehuoltovelvollisilta organisaatioilta, joilla on oikeus lainata vakuuksia vastaan 75 % rahasto-osuudestaan.

Rahaston luonteen vuoksi sen ensisijaisena päämääränä ei ole tuottaa taloudellista voittoa vaan varmistaa ydinjätehuollon toteutus tulevaisuudessa. Rahaston sijoitustoiminnasta sekä lainaustoininnan korkotuotoista mahdollisesti kertyvillä voitoilla hyvitetään jätehuoltovelvollisten rahasto-osuuksia.

Tilikaudella 2003 rahaston voitto oli noin 35 miljoonaa euroa ja tase vuoden lopussa noin 1,3 miljardia euroa. Rahaston varat kattavat tällä hetkellä arvioidut ydinjätehuollon tulevat kustannukset.

Ministeriö vahvisti rahaston tilinpäätöksen asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Tilintarkastus on suoritettu 6.2.2004. Toinen kahdesta tilintarkastajista oli JHTT-tilintarkastaja, kuten rahastosta annettu asetus edellyttää. Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

Ministeriöllä niinkään ei ole huomauttamista Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnasta eikä tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2003.